

Sihtasutus Archimedes

aastaraamat
2003

Sisukord

MISSION	3
JUHATUSE PÖÖRDUMINE	4
SIHTASTUSE ARCHIMEDES STRUKTUUR	5
2003. AASTA TÄHTSÜNDMUSED	6
SOCRATES EESTI BÜROO	9
KOOLIHARIDUSE ALLPROGRAMM COMENIUS	10
KÕRGHARIDUSE ALLPROGRAMM ERASMUS	12
TÄISKASVANUHARIDUSE ALLPROGRAMM GRUNDTVIG	16
KEELEÕPPE ALLPROGRAMM LINGUA	18
INFOTEHNOLOOGIA ALLPROGRAMM MINERVA	18
ARIONI ÕPPELÄHETUSED HARIDUSALA OTSUSTAJATELE	19
EURYDICE – EUROOPA HARIDUSE INFOVÕRK	20
EESTI ENIC/NARIC KESKUS	21
KEELEÕPPEPROJEKTI EUROOPA TUNNUSKIRI	22
EUROOPA NOORED EESTI BÜROO	23
ALAPROGRAMM 1 – RAHVUSVAHELISED NOORSOOVAHETUSED	25
ALAPROGRAMM 2 – EUROOPA VABATAHTLIK TEENISTUS	26
ALAPROGRAMM 3.1 – NOORSOOLGATUSED JA VÕRGUSTIKUPROJEKTID	27
ALAPROGRAMM 3.2 – TULEVIKUKAPITALIPROJEKTID	28
ALAPROGRAMM 5 – PROJEKTID NOORTEGA TÖÖTAVATELE INIMESTELE	29
INFO- JA KOOLITUSTEGEVUS	30
EESTI KÕRGHARIDUSE AKREDITEERIMISE KESKUS	31
RIIKLIK STIPENDIUMIPROGRAMM KRISTJAN JAAK	33
EUROOPA LIIDU INNOVATSIOONIKESKUS	35
EUROOPA LIIDU TEADUS- JA ARENDUSTEGEVUSE 6. RAAMPROGRAMMI KONTAKKTPUNKT	37
EESTI TEADUS-JA ARENDUSTEGEVUSE INFOSÜSTEEM ERIS	41
COST – TEADUSE JA TEHNIKA ALANE KOOSTÖÖVÕRK	43
eCONTENT	45
NOORTEADLASED	47
EESTI ÕPILASTE TEADUSTÖÖDE RIIKLIK KONKURSS	47
ÕPILASTE TEADUSLIK ÜHING	50
2003. AASTA MAJANDUSAASTA ARUANNE	51
DEAR READER	56
STRUCTURE OF ARCHIMEDES FOUNDATION	57
SOCRATES ESTONIAN NATIONAL AGENCY	58
ESTONIAN NATIONAL AGENCY OF THE EU YOUTH PROGRAMME	62
ESTONIAN HIGHER EDUCATION ACCREDITATION CENTRE	64
NATIONAL KRISTJAN JAAK SCHOLARSHIP PROGRAMME	64
EUROPEAN UNION INNOVATION CENTRE	65

ISSN 1406-7714

Väljaandja Sihtasutus Archimedes

Tallinn
Koidula 13A
Tallinn 10125
tel 696 2418
faks 696 2426
arch@archimedes.ee

Tartu
Väike-Turu 8
Tartu 51013
tel 730 0324
faks 730 0336
tartu@archimedes.ee

Missioon

Osaledes partnerina teadmiste-
põhise Euroopa ülesehitamisel
osutab Sihtasutus Archimedes
teenust, mille peamine sisu on Euroopa
haridus- ja teadusruumi avamine Eestile
vastavate koostööprogrammide ja -projektide
kaudu ning programmides osalemiseks
tingimuste loomine kõrghariduse akreditee-
rimise ja teaduse evalveerimise kaudu.
Meie eesmärgiks on aidata kaasa
hariduse kvaliteedi parandamisele ja
Euroopa elukestva õppe levila
loomisele.

Sihtasutuse

Archimedes seitsmendaks sünnipäevaks
anname välja oma kolmanda aastaraamatu.

Hea lugeja

2003. aasta meenutamiseks sobib kõige enam kasutada kahte märksõna: "positiivne rutiin" ja "mobiilsus".

Rutiin, kui see on suunatud töö sujuvasse toimimisse, pole ühe noore organisatsiooni seisukohalt sugugi paha. See tähendab, et omavaheline koostöö on kokku loksunud, tööprotsessid on läbi mõeldud ja kooskõlastatud ning organisatsiooni normaalseks toimimiseks pole vaja enam entusiastlikke ööpäevaringseid tulekahju-kustutamise hoogtöid-kampaaniaid korraldada. Oma töö iseloomu tõttu ei saagi Sihtasutus Archimedes täielikku rutiini suikuda. Rahvusvaheline koostöö, uute võimaluste leidmine Eesti teaduse ja hariduse toetamiseks nõuavad paindlikku mõistust ning mobiilset käitumist.

Lugedes aastaraamatut, näete, et Euroopa Liidu koostööprogrammides osalemine ei tähenda mitte ainult võimalusi tippudele ning keskustele, vaid on väljakutse kõigile algatusvõimelistele, uuendusmeelsetele ja õpihimulistele. Eneseusk ja tark ettevõtlikkus on need, mida SA Archimedes on püüdnud arendada ja toetada oma tegevuse algusest peale. Lugedes 2003. aasta aastaraamatut, on rõõm tõdeda, et meie tegevus ei piirdu enam ammugi Eesti suuremate keskustega. Näiteks Comenius programmides on just ääremaa koolide aktiivsus järsult tõusnud. Tore on ka see, et kasvutendentsil on välisõppejõudude ja õpetajate kutsumine Eestisse. Rõõmustab, et nii paljud Eesti teadlased asusid võrdses võistluses kandideerima 6. raamprogrammi projektikonkurssidel. Oma osa selles oli kindlasti ka Archimedesel – korraldasime raamprogrammi võimaluste tutvustamiseks ja propageerimiseks keskmiselt igal nädalal ühe seminari või infopäeva.

Jakob Hurda mõtte eesti rahva arvulise väiksuse ning vaimse suuruse kohta on üldteada. See idee kõlbab ka tänapäeva - väikese riigina pole Eestil otstarbekas kohapeal iseenda tarbeks igal kitsal erialal spetsialiste koolitada. Olles väikesed, peame suhtlema aktiivselt muu maailmaga.

Tänapäeval ei tähenda mobiilsus mitte ainult füüsilist liikumist, see tähendab ka kaugkoolitust, kaasaegse infotehnoloogia kasutamist. Kõik SA Archimedesel poolt hallatavad programmid andsid selliks rohkesti võimalusi.

Meie eesmärk on, et ühtse Euroopa haridus- ja teadusruumi ehitamisel oleks Eestil välja pakkuda võimalikult lai ring kompetentseid ning uuendusmeelseid spetsialiste. Loodetavasti enamikul neist ei tule Archimedesel mainimisel meelde mitte ainult vann, vaid ka töised ja edukad aastad erinevates koostööprogrammides.

Sihtasutus Archimedes juhatus

Rait Toompere

Ülle Must

Sihtasutuse Archimedeses struktuur

SA ARCHIMEDES

<http://www.archimedes.ee>

HARIDUSPROGRAMMID

SOCRATES

<http://www.socrates.ee/>

COMENIUS
ERASMUS
GRUNDTVIG
LINGUA
MINERVA
ARION
EURYDICE
ENIC/NARIC

Euroopa Noored

<http://euroopa.noored.ee/>

Kõrghariduse Akrediteerimise Keskus

<http://www.ekak.archimedes.ee>

Riiklik stipendiumiprogramm Kristjan Jaak

<http://www.archimedes/kristjanjaak>

Keeleõppeprojekti Euroopa Tunnuskiri

TEADUSPROGRAMMID

EL Innovatsioonikeskus

<http://www.irc.ee>

EL 5. ja 6. raamprogrammi Eesti kontaktpunkt

<http://www.irc.ee/>

Eesti teadus- ja arendustegevuse infosüsteem ERIS

<http://www.eris.ee/>

COST Eesti kontaktpunkt

<http://www.irc.ee/cost.htm>

eContent Eesti kontaktpunkt

<http://www.irc.ee/econtent/>

Noorteadlased

Eesti noorte teadlaste teadustööde riiklik konkurs
Õpilaste Teaduslik Ühing
<http://www.archimedes.ee/noorteadlased/>

Projektid

2003. aasta tähtsündmused

16. aprillil saabus Euroopa Liidu Innovatsioonikeskuse kutsel Eesti teadlasi ja ettevõtjaid koolitama liri tippkonsultant EL teadus- ja arendustegevuse raamprogrammi alal Sean McCarthy.

Tippkonsultant Iirimaalt - Sean McCarthy

26. aprillil korraldas Socrates Eesti büroo Erasmus-üliõpilastele talgureisi Läänemaale. Tähistati miljoni Euroopa riikidest pärit üliõpilase ja tuhande Eesti üliõpilase, kes on Euroopa ülikoolides õppinud Erasmus programmi kaudu, arvu täitumist. Osalema oli kutsutud 130 endist ja praegust Erasmus-üliõpilast 13-st osalevast Eesti kõrgkoolist – nii meil õppivaid välisüliõpilasi kui juba väljas-käinud eestlasi. Talgureisi aitasid läbi viia Matsalu Looduskaitseala ja Eestimaa Looduse Fond ning selle käigus korrustati Matsalu Penijõe matkarada.

Erasmus-üliõpilaste talgureis Läänemaale

9. mail toimus Euroopa Noored Eesti büroo poolt korraldatud Euroopa päevale pühendatud rongiüritus "Astu peale - Viljandi-Tallinn-Euroopa!", kus noored said arutleda inimõiguste, omaalgatuse, kultuuridevahelise dialoogi ja teiste neile oluliste teemade üle.

18.–20. mail valiti ENIC/NARIC aastakoosolekul Vaduzis ENIC Büroo presidendiks Eesti ENIC/NARIC Keskuse juhataja Gunnar Vaht. ENIC Büroo on Euroopa Nõukogu ja UNESCO ühise koostöövõrgu ENIC kõrgeim organ, mille ülesandeks on kogu koostöövõrgu koordineerimine.

Lemmerannas

6.–7. juunil toimusid Pärnumaal Lemmerannas kahe Eesti haridusvaldkonnas tegutseva sihtasutuse - Sihtasutuse Archimedes ja Sihtasutuse Eesti Kutsehariduse Reform ühised suvepäevad. Arutelude põhiteemaks oli imagoloogia ja asutuste kujunduspõhimõtted.

Vaade Tartu kontori aknast

5. septembril avati Sihtasutuse Archimedes Tartu kontori uued ruumid Emajõe ääres asuva Triibu trükimaja kolmandal korrusel.

Balti riikide programmis Socrates osalemise 5. aastapäeva ühisüritus: arutelud töögruppides

17.–19. septembril tähistas Socrates büroo koos Läti ja Leedu kolleegidega Balti riikide programmis Socrates osalemise viiendat juubelit. Kokku saadi Leedus Kaunases. Toimused ühised koosviibimised, kus muuhulgas jagati programmiga töötamise kogemusi ja arutleti koostöövõimaluste üle tulevikus.

29. septembril korraldas Euroopa Noored büroo noorsootöös toimuvat mitteformaalset õppimist käsitleva hariduskonverentsi "Ka MITTE-FORMAALNE on väärtus!"

30. oktoobril toimus Sihtasutuse Archimedes Tallinna kontori uute ruumide avamispidu. Tallinna kontor kolis Toompealt Teaduste Akadeemia majast Kadrioru pargi vahetusse lähedusse – Koidula tänavale. Tallinna kontoris tegutsevad koos Socrates büroo, Euroopa Noored büroo, ENIC/NARIC Keskus, Kristjan Jaagu stipendiumiprogramm ja Kõrghariduse Akrediteerimise Keskus.

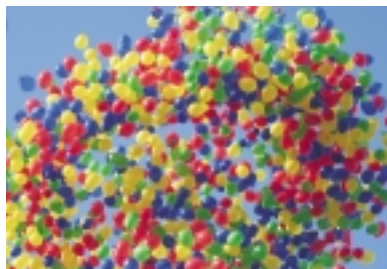

Grupipilt Nida liivaluidetel

8.–11. novembril tähistati kogu Euroopas ja ka Eesti koolides Comenius nädalat. Keskseks sündmuseks oli kokkusaamine Brüsselis, kuhu kutsuti oma väljapanekutega parimad Comenius koolid kõikidest programmis osalevatest riikidest. Eestist osales Lasnamäe Üldgümnaasium.

Comenius nädala tähistamine: Eesti stand Brüsseli näitusel

Traditsiooniline õhupallide lennutamine propageerimaks ühtse Euroopa ideed

10.–11. novembril külastas Eestit Euroopa Komisjoni DG-INFSO direktorite nõunik Stephan Pascall. Ta kohtus Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi juhtivametnikega, Küberneetika Instituudi teadlastega ning Eesti juhtivate IT ettevõtete esindajatega, et arutada Eesti organisatsioonide senisest parema kaasamise võimalusi IST programmi.

1. detsembril koolitas Eesti teadlasi ja ettevõtjaid Euroopa lepingute haldamise ja finantseerimise teemadel Suurbritannia konsultant Richard Tomlin.

2. detsembril tehti koos Haridus- ja Teadusministeeriumiga esimesi vaheskoorvõtteid EL teadus- ja arendustegevuse 6. raamprogrammist ning esitleti trükist "5. raamprogramm ja Eesti". Euroopa Komisjoni esindajana viibis kohal dr Peter Fisch.

15. detsembril alustas EL Innovatsioonikeskuse toel ERA-NET-i meetme alt käivitunud projekt Bonus, mis on esimene sellealane Eestis - koordineerib rahvuslike programmide ja teadust finantseerivate organisatsioonide tegevust.

Socrates Eesti Büroo

Euroopa

Liidu hariduskoostööprogramm

SOCRATES loodi 1995. aastal selleks, et tugevdada Euroopa riikide koostööd hariduse kõigil tasandil, tõhustada keeleõpet, julgustada praktilise haridusalase töö uuendamist ning ühist huvi pakkuvate haridusvaldkondade uurimist. Hariduskoostööprogramm Socrates on ka Euroopa ühtse haridusruumi kujundamisel väga oluliseks lisaväärtuseks.

Programmi juhivad osalejamaade riiklikud bürood, mille tegevust reguleerivad lepingud Euroopa Komisjoniga.

Eesti osaleb programmis alates 1997. aastast. Programmi koordineerimiseks Eestis loodi Sihtasutuse Archimedes alla vastav struktuuriüksus Socrates Eesti büroo.

2003. aasta oli Socrates büroo jaoks väga aktiivne aasta. Kuna Eestist oli saamas Euroopa Liidu liikmesriik, tähendas see programmiga tegelejatele, et tuli intensiivistada teavitustööd, et olla 2004. aastast liikmesriigina valmis ka tublisti suurenevat eelarvet kasutama. Korraldasime mitmeid lisainfopäevi ja projektikoolitusi nii praegustele kui ka potentsiaalsetele uutele toetusajaajatele.

Kuigi programmi eelarve on senini olnud piiratud, võime rõõmuga tõdeda, et Eesti haridusasutuste programmis osalemise aktiivsus tõuseb iga aastaga ja Euroopa Liiduga liitumisel peaksid võimalused veelgi paranema ja lihtsustuma. Populaarsemad allprogrammid on endiselt kooliharidusprogramm Comenius, kõrgharidusprogramm Erasmus ja täiskasvanuharidusprogramm Grundtvig. Lisaks projektipõhisele rahvusvahelise koostöö toetamisele pakuvad kõik kolm ka individuaalse õppimise võimalust ja enesetäiendamist.

Socrates büroo aastal 2003: Balti riikide programmis osalemise väljasõidul Leedus

Haridus ja kultuur

Socrates

Socrates infopäev Tartus

Koolihariduse allprogramm COMENIUS

Programmi Comenius tegevusvaldkond on kooliharidus ning programmi üldeesmärkideks on parandada koolihariduse kvaliteeti ja tugevdada selle üle-Euroopalist mõõdet. Selleks toetatakse koolide rahvusvahelist koostööd, aidatakse kaasa õpetajate kvalifikatsiooni tõstmisele, soodustatakse keeleõpet ja teiste kultuuride alast teadlikkust.

Programm Comenius toetab lisaks üldhariduskoolidele ka kutsekoole, kõrgkoole, haridusühendusi, haridustöötajate täiendkoolitusega tegelevaid asutusi.

COMENIUS on väljakutse enam kui 350 000 koolile Euroopas rahvusvahelise koostöö vallas. Comenius programm on jagatud kolmeks tegevusvaldkonnaks:

- Comenius rahvusvahelised koolide koostööprojektid
- Õpetajate individuaalsed koolitustoetused
- Euroopa koostööprojektid õpetajakoolituses

Comenius rahvusvahelised koolide koostöö projektid

Koolidevahelist koostööd toetatakse kolme projektitüübi kaudu:

1. õppekasvatustöö arenduslikud projektid
2. keeleõppeprojektid

Mõlemad on suunatud õpilasele, et erinevate tegevuste ja võimaluste kaudu tõsta huvi õppimise vastu ja aidata kaasa õppeedukuse parandamisele

3. kooliarenduslikud projektid

On suunatud institutsioonile tulemuslikumate organisatsioonilis-pedagoogiliste uuenduste katsetamiseks ja rakendamiseks.

Comenius meene üleandmise tseremoonia 2003. aastal projekti lõpetanud koolidele

2003. a taotlusringi tulemused olid järgmised:

- Kolmanda aasta jätkuprojekte esitati kokku 8 - toetati 8
- Teise aasta jätkuprojekte 17 - toetati 17
- Uusi projekte laekus 39 - toetati 7 õppekasvatustöö arenduslikku ja 3 kooliarenduslikku projekti.
- Esitatud uutest projektitaotlustest toetati 25,64%.
- Kokku esitati 64 projektitaotlust, kus taotletud eelarve kogusumma ületas programmi eelarve peaaegu viiekordselt.
- Toetati kokku 34 projekti.
- Kahjuks ei esitatud 2003. aastal ühtegi keeleõppele suunatud projekti.

2003. aasta suvel lõpetas 3-aastase rahvusvahelise koostööprojekti kokku 18 kooli.

Lisaks projektis osalemisele eraldati toetust ka projekti ettevalmistavateks lähetusteks ja partnerkoolide leidmiseks korraldatavatel kontaktseminaridel osalemiseks.

Ettevalmistava lähetuse või kontaktseminaridel osalemise taotlusi esitati 22, toetati 20 taotlust. Lähetustes osales 24 õpetajat/koolijuhti.

Õpetajate individuaalsed koolitustoetused

Haridustöötajate koolituskursustel osalemiseks laekus kokku 31 taotlust, toetati 18 võõrkeeleõpetaja taotlust. 31-st laekunud taotlusest 23 tuli keskkoolist või gümnaasiumist, kolm põhikoolist, üks kutsekoolist, üks ülikoolist ja kolm täiskasvanuhariduse keskusest.

Praktikanti-võõrkeeleõpetajat Euroopa Liidu liikmesriigist soovis 7 kooli. Neljal koolil õnnestus praktikant ka leida (Sütevaka Humanitaargümnaasiumisse Austriast, Rocca al Mare Kooli Austriast ja Itaaliast, Rakvere Üldgümnaasiumisse Saksamaalt ja Noarootsi Gümnaasiumisse Prantsusmaalt).

Keeleõpetaja praktikale soovis vaid üks Eesti üliõpilane (8-kuuline praktika Prantsusmaal).

Euroopa koostööprojektid õpetajakoolituses

Projektitaotlusi, kus Eesti kõrgkoolid ja teised koolihariduse arendamisega seotud asutused/organisatsioonid soovisid koostööprojekti osaleda, esitati Euroopa Komisjonile kokku kümme, nendest ühte soovis Eesti koordineerida. Kümnest esitatud taotlusest toetas Euroopa Komisjon kahte projekti, kus Eesti institutsioonid osalevad partneritena:

- InCudeMe - Intercultural Learning in Mentoring and Student Teacher training in Europe - koordinaatoriks Saksamaa, partnerina osaleb Tallinna Pedagoogikaülikool.

- APT: Appraisal of Potential for Teachers - koordinaatoriks Saksamaa, partnerina osaleb Tallinna Pedagoogikaülikool.

Comenius kooliharidusprojektide koostöövõrkude raames esitati Euroopa Komisjonile kaks Eesti osalusega projektitaotlust, kuid kumbki neist ei leidnud lõppvoorus toetust.

Kokkuvõtteks:

- Koolide koostööprojektide populaarsemad teemavaldkonnad olid ajalugu ja kultuur, majandus, kodanikukasvatus, sport ja tervislikud eluviisid, meedia, IKT, kunst, muusika;
- tõusis ääremaa koolide aktiivsus;
- paranes ja ühtlustus taotluste kvaliteet, mis teeb väikese eelarve tõttu valiku raskeks;
- kasvas nende koolide arv, kes soovisid keeleõpetajat-praktikanti;
- Eesti üliõpilased ei soovinud minna keeleõpetajapraktikale - üliõpilasi takistas taotlemast töökoha kaotamise kartus;
- palju oli nn riskiprojekte, kus osales ainult kolm riiki või puudus geograafiline mitmekesisus;
- sageli puudus kooskõla seatud eesmärkide ja planeeritud tegevuste vahel, esialgsed eesmärgid olid jätkutaotlustes unustatud;
- puudus huvi keeleõppeprojektide vastu;
- kutsekoolid ei teinud sageli vahet Leonardo da Vinci ja Socrates programmide vahel.

Kõrghariduse allprogramm ERASMUS

Kõrgharidusalase allprogrammi Erasmus raames vastutab Socrates Eesti büroo üliõpilaste ning õppejõudude vahetuse korraldamise eest.

Viimastel aastatel on Socrates büroo olnud eelarvevõimaluste ammendumise tõttu sunnitud rohkem rõhku panema kvaliteedi tagamisele ning vähem mobiilsete üliõpilaste-õppejõudude arvu kasvatamisele. Samas võib 2002/2003 õppeaastat pidada murranguliseks nii Erasmuse jaoks eraldi kui Socrates programmi jaoks tervikuna, kuna esmakordselt suutsime leida riikliku lisatoetuse, mis lubaks Erasmuse raames väliskõrgkoolides õppivate üliõpilaste stipendiumeid tõsta.

Motiveerimaks kõrgkoole arendama vahetus-tegevust ka kaugemate riikidega ning andmaks oma tegevusele tõelist Euroopa dimensiooni, oleme kasutanud positiivset diskrimineerimist kõrgkoolide rahastamisel. Täna võimegi näha, et üha rohkem üliõpilasi eelistab oma välisõpingute paigana Soome asemel mittetraditsioonilisi partnerriike (Prantsusmaa, Hispaania jt).

Kasvutrendi näitab ka Eestisse õppima asuvate vahetusüliõpilaste arv - kui esimesel aastal oli väljaläinud ja sissetulnud üliõpilaste suhe 4:1, siis 2001/2002 õppeaastal juba 3:1 ning 2002/2003 õppeaastal 2:1.

Välisüliõpilaste siinsete õpingute kvaliteedi parandamiseks ning nende kohanemisele kaasaaitamiseks korraldas Socrates Eesti büroo kõrgkoolidega koostöös juba teistkordselt eesti keele intensiivkursused ILPC - neil eesti keele kursustel osales 2003. aastal 32 välisüliõpilast. 15 Eesti üliõpilast said toetust ILPC kursustel osalemiseks, et sõita välismaale.

Erasmus üliõpilased eesti keele tunnis

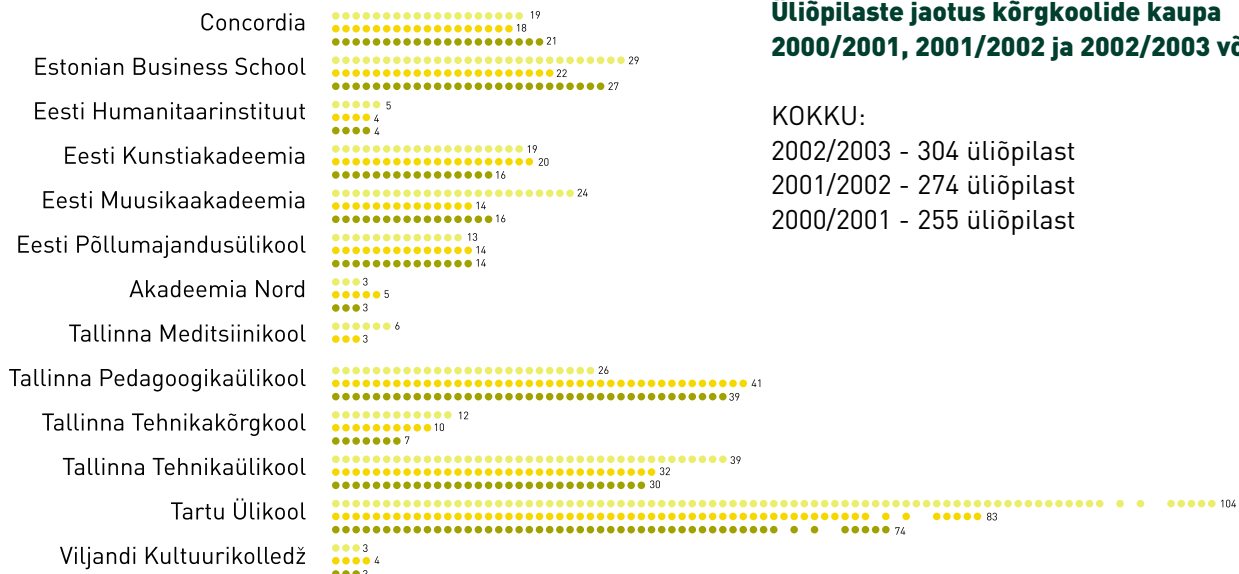
Lisaks elementaarsele keeleoskusele andsid kursused välisüliõpilastele ka võimaluse teistes koolides õppivate tudengitega tutvuda ning tekitasid teatava korporatiivse ühtekuuluvustunde, mida üksikult erinevatesse koolidesse sattunud üliõpilased vajasid. Tagasiside näitas, et sarnased üritused mõjutavad väga positiivselt välisüliõpilaste kohanemist ning tulevikus püüame sellele sama palju tähelepanu pöörata.

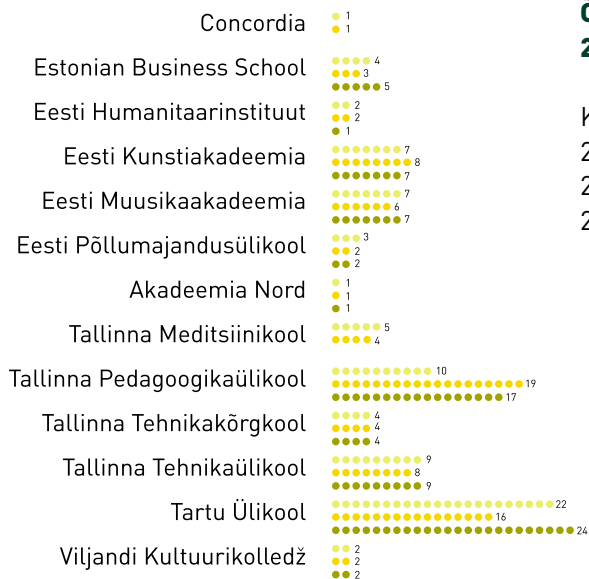
Oluline on märkida, et kuigi statistilised andmed ei näita kasvu, oleme endiselt väga rahul õppejõudude vahetusega. Võttes arvesse, et Eesti kõrgkoolid annavad välja väikseimaid grante kogu Euroopas ning seda, et Eestist on suhteliselt kulukas sõita pea mistahes Euroopa riiki, näeme osalevate kõrgkoolide poolset olulist toetust ning huvi. Eriti positiivne on õppejõudude vahetuse juures muutus peamistes suundades - kui varem moodustasid 50% Erasmus vahetustest lähetused Soome suunas, siis nüüd on Soome osakaal vähenenud 17% ning kasvanud on selliste partnerriikide osakaal nagu Suurbritannia, Hispaania, Taani, Itaalia jt. Kuna nendesse riikidesse on õppejõududel oluliselt kallim sõita, kuid samas ei ole oluliselt suurenenud õppejõududele antav grant, saame järeldada, et kõrgkoolide enda rahaline toetus mobiilsetele õppejõududele on kasvanud veelgi.

Kanusõit Erasmus üliõpilastega Soomaal

Järgnevad tabelid annavad ettekujutuse nii üliõpilaste kui ka õppejõudude liikumisest programmi Erasmus raames. Mõlema alajaotuse tabel 1 näitab viimaste õppeaastate vahetustegevust ülikoolide lõikes ning tabel 2 - Euroopa riikide lõikes.

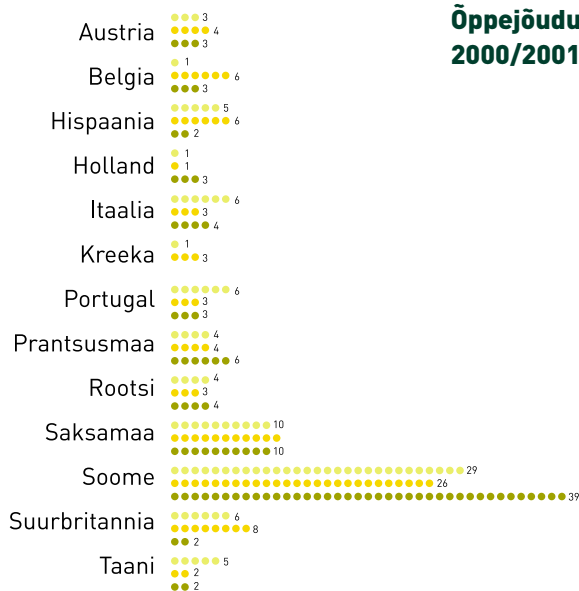
Õppejõudude jaotus kõrgkoolide kaupa
2000/2001, 2001/2002 ja 2002/2003 võrdlus

KOKKU:

2002/2003 - 76 õppejõudu

2001/2002 - 77 õppejõudu

2000/2001 - 78 õppejõudu

Õppejõudude jaotus sihtmaade kaupa
2000/2001, 2001/2002 ja 2002/2003 võrdlus

Täiskasvanuhariduse allprogramm GRUNDTVIG

Programm Grundtvig on loodud toetama

- elukestva õppe alast koostööd Euroopas
- täiskasvanukoolituse personali teadmiste ja oskuste täiendamist
- rahvusvaheliste õppematerjalide, meetodite ja koolituste väljatöötamist
- elukestva õppe alast mõttevahetust ning kasulike kogemuste jagamist

Grundtvig tegevusvaldkond hõlmab

- haridusalgatusi
- täiskasvanuhariduse Euroopa koostööprojekte
- individuaalseid koolitustoetusi täiskasvanuhariduse personalile

Vaatamata mõnevõrra kahanenud eelarvele võrreldes eelmise aastaga, asetab Socrates büroo suurt rõhku infotööle ja nõustamisele, et laiendada huviliste ringi ning kaasata rahvusvahelistesse haridusprojektidesse ka vähemtraditsioonilisi osalejaid - näiteks kultuuriasutusi, vanglaid.

Grundtvig haridusalgatused

2003. aasta 1. märtsi tähtajaks laekus Grundtvig haridusalgatusete raames Socrates Eesti büroole 21 projektitaotlust – 18 uut ja neli jätkuprojekti. Esmakordselt esitas taotluse ka üks koordinaatori rolli võtnud Eesti asutus. Grundtvig nõukogu otsustas toetada kolme uut projekti ning kõiki nelja jätkuprojekti. Jätkuprojektide heakskiitmist toetasid ka teiste osalejariikide bürood ning Euroopa Komisjon. Ainsat Eesti koordinaatoriga taotlust otsustas nõukogu siiski mitte toetada, kuna hindas projekti sihtgruppi väheprioriteetseks ja projekti liialt ambitsioonikaks antud raamistikus.

Kuigi 2003. a taotlusvoorus olid aktiivsed taotlejad eelkõige täiskasvanukoolitust pakkuvad mittetulundusühingud, tuleb saavutuseks pidada kultuuri-asutuste ja vangla esmakordset osalemist. Projektides olid esindatud mitmed elukestva õppe edendamise seotud teemad ning erinevad sihtgrupid - eelkõige olid projektid suunatud erineva vanuse, sotsiaalse tausta ja haridustasemega täiskasvanud õppijate nõustamise, võimaluste ja võimete edendamisele.

Esimesele tegevusaastale hinnangu andmiseks ning projektide finantskontrolli teostamiseks külastas Socrates Eesti büroo kahte toetust saanud Eesti

partnerorganisatsiooni. Külastused võimaldasid organisatsiooni tasandil tutvuda rahvusvahelises koostöös osalemise mõjudega asutusele, osalenud personalile ning sihtgrupile. Mõlemad asutused tõstsid esile haridusprojektis osalemisest välja kasvanud positiivseid tegureid ja tulemusi, mida ei osatud esialgu isegi oodata või planeerida. Näiteks tekkisid rahvaülikoolis eakate elulugude uurimisega tegelenud projekti käigus ideed uute, eelkõige eakatele täiskasvanud õppijatele mõeldud koolituskursuste väljatöötamiseks.

Grundtvig Euroopa koostööprojektid

Euroopa Komisjoni poolt menetletavates täiskasvanuhariduse Euroopa koostööprojektides on Eesti täiskasvanuhariduse asutuste osalus jätkuvalt kasvamas.

2003. aastal esitati Euroopa koostööprojektide raames 11 projektitaotlust 12-ne Eesti institutsiooni osalusega, millest kiideti heaks 5 Eesti partnerinstitutsiooni osalusega projekti.

Grundtvig projektide koostöövõrkude arendamise raames esitati 2003. aastal 3 Eesti institutsiooni osalusega projektitaotlust, millest 2 leidsid ka toetamist.

2003. aastal sai taas kinnitust selge erinevus nende asutuste tüüpides, mis osalevad Euroopa koostööprojektides ja haridusalgatuses. Euroopa koostööprojektide raames on koostööd edendanud enamasti ülikoolid, üleriigilised vabahariduslikud katusorganisatsioonid ning valdkonnapõhised koostöövõrgustikud, samas kohalikul tasandil menetletavate haridusalgatusprojektide raames on partnerlusi loonud peamiselt mittetulundusühingud ja kolmanda sektori haridusasutused.

Grundtvig individuaalsed koolitustootused täiskasvanukoolituse personalile

2003. a taotlusvoorus taotluste esitamise tähtaega ei sätestatud, sest see on taotlejale kõige mugavam.

2003. a taotlusvoorus esitati 9 taotlust, millest leidis toetamist 4. Toetuse saanud taotlejad põhjendasid veenvalt oma koolitustegevuses osalemise vajalikkust ning oodatavat mõju nii isiklikule kui asutuse arengule.

Keeleõppe allprogramm LINGUA

Keeleõpe on Euroopa Liidus prioriteetne valdkond. Lingua toetab Euroopa koostööprojektide kaudu õppekavade, olemasolevate õppevahendite täiendamist ja uute koostamist; keeleoskuse tunnustamise, hindamismeetodite ja -vahendite väljatöötamist ning elukestva keeleõppe võimaldamist.

2003. aastal esitati Lingua keeleõppe propageerimise projektide lõppvoor üsks projektitaotlus, mida Eesti institutsioon koordineerida soovis, kuid taotlus ei saanud heakskiitu.

Lingua keeleõppevahendite ja -materjalide arendamise projektide raames esitati lõppvoor üsks projektitaotlus, kus Eesti osales koordinaatorina ja kuus taotlust, kus Eesti osales partnerina. Lõppvoorus kiideti heaks 2 projekti, milles Eesti osaleb partnerina:

- ONENESS - *On-line Less Used and Less Taught Languages course* - koordinaator Leedu, osaleb TÜ,
- Lingu@net *Europa plus: expanding the virtual languages resource centres* - koordinaator Inglismaa, osaleb OÜ Miksike.

2003. aasta 1. novembril toimus ka 2004. a projektitaotluste eelvoor, kuhu esitati 4 keeleõppe propageerimise projekti, milles osaleb 5 institutsiooni Eestist ja 8 keeleõppevahendite arendamise projektitaotlust, millest kahte soovib Eesti koordineerida.

Infotehnoloogia allprogramm MINERVA

Infotehnoloogia-alane allprogramm Minerva on üks väiksemaid Socrates allprogramme, mille eelarve moodustab vaid 2,78% programmi kogumahust. Vaatamata sellele on meie eesmärgiks olnud igal aastal vähemalt ühe Eesti institutsiooni poolt koordineeritava projekti süünd, sest annab see ju võimaluse toetada uutel tehnoloogiatel põhinevaid teenuseid ja praktika arendamist. Samuti oleme igati toetanud Eesti partnerite saamist projektidesse.

2003. a esitasid 3 Eesti asutust taotluse sooviga hakata koordineerima Minerva projekti; 6 Eesti asutust soovis osaleda projektides partnerina. Euroopa Komisjon otsustas lõpuks toetada kahte Eesti asutuste osalusega projekti. Ühte neist hakkab Eesti koordineerima, teises osaleb kokku 5 Eesti partnerit. Eesti koordinaatoriks sai seekord Eesti Infotehnoloogia Sihtasutus ja projekti nimi on *The Unive Project - Creating Network-based e-University Model for the Small Countries in the Context of e-Learning in Europe*.

ARIONI õppelähetused haridusala otsustajatele

Arioni õppelähetuste eesmärk on lihtsustada info ja kogemuste vahetamist Euroopa haridusala otsustajate vahel ühist huvi pakkuvates haridusvaldkondades, eriti alg-, põhi-, kesk- ja kutsekeskhariduse alal.

Õppelähetustel võivad osaleda haridusasutuste juhid, inspektorid, haridusnõunikud, kohaliku, piirkondliku või riikliku tasandi haridusametnikud (ka ministeeriumid ja valitsusasutused), õpetajate koolitajad.

2003. aasta oli programmi Arion jaoks tähenduslik, kuna täitus programmi 25. tegevusaasta, mis teeb selle üheks vanemaks Euroopa hariduse koostöö programmiks. Selle sündmuse tähistamiseks toimus 16.–18. veebruaril Kreekas suurejooneline seminar, kuhu lisaks riiklike büroode esindajatele oli igast riigist osalema kutsutud ka üks endine õppelähetusel käinu. Ligikaudu 80 haridusala eksperti arutas programmi senise tegevuse ja mõjude üle. Toimused ettekanded tuleviku arengu teemadel.

Eestis oli aasta 2003 Arioni jaoks muudatuste aasta, kuna programmi koordineerimise võttis üle uus inimene. Hoogsa teavitustöö tulemusel laekus Socrates Eesti büroole 15. mai tähtajaks rekordiline arv taotlusi - neljale Eesti jaoks eraldatud stipendiumikohale kandideeris 46 haridusala spetsialisti. 2003. a taotlusvooru tulemusel said õppelähetustoetuse neli Eesti haridusala spetsialisti. Enamus õppevisiite leiab aset 2004. a kevadel. Stipendiaatide esimeseks valikuks osutusid õppelähetused Suurbritannias ja Prantsusmaal.

EURIDYCE - Euroopa hariduse infovõrk

Haridus- ja Teadusministeeriumi juures tegutseb programmi Socrates alla kuuluv Eurydice Eesti programm, mille kaudu lülitatakse Eesti haridussüsteemi iseloomustavaid näitajaid üle-Euroopalisse hariduse andmebaasi. Eurydice Eesti programmi peamiseks ülesandeks on koordineerida Eesti tasandil haridusuringute läbiviimist, mille tulemusel valmivad analüütilised ja teiste riikidega hästi võrreldavad uurimustööd.

Eurydice töötab selleks, et aidata kaasa poliitikute otsustamisprotsessile ja Euroopa haridussüsteemi üldisele arengule ning selleks valmistab programm ette ja avaldab erinevaid materjale:

- korrapäraselt kaasajastatud kirjeldavad analüüsid haridussüsteemide ja haridusorganisatsioonide kohta;
- üksikasjalikud Euroopa huvidele fokuseeritud võrdlevad uurimustööd;
- indikaatorid erinevate haridustasemete kohta - alusharidusest kõrghariduseni;
- uuringud poliitikute töös päevakorral olevate küsimuste kohta.

Eurydice programmi tööplaanis on traditsiooniliselt eristatud regulaarsed, iga-aastased tööd ning spetsiifilised teatud aasta tööplaanis tööd. Iga-aastased tööd, mida tehti ka 2003. aastal olid:

- Eesti haridussüsteemi ülevaate (*National Dossier*) täiendamise-parandamine;
- lühikese haridusülevaate (*Summary Fische*) täiendamise-parandamine;
- kooliaasta korralduse uuendamine (2002/03 kooliaasta pikkus, vaheajad, riiklikud pühad);
- haridussüsteemi struktuuri kirjeldava ülevaate (*Structures of the Education and Initial Training Systems in the European Union*) täiendamise-parandamine;
- võrgustiku liikmete küsimustele vastamine;
- programmi tegevusest teavitamine (Õpetajate Leht ja HTMi infoleht), toodete vahendamine klientidele.

2003. a spetsiifilised tööd olid järgmised:

- osalemine *Key Topics - Vol 3 on Teaching Profession* koostamises;
- osalemine võrdleva uuringu *Evaluation of Schools* koostamises;
- osalemine *Key Data 2005* koostamises;
- osalemine väljaande *Key Competencies* koostamises;
- osalemine väljaande *Key Data Languages* indikaatorite uuendamises;
- osalemine Euroopa haridusterminite sõnastiku uute väljaannete koostamises;
- osalemine IKT indikaatorite uuendamises;
- osalemine ülevaate *Immigrant Children* koostamises.

Kõikide nende tööde puhul tähendab osalemine, et vastava valdkonna kohta tuleb edastada kogu Eesti andmed. Mõnikord eeldab see ulatuslikele küsimustikele vastamist (nt koolide hindamise, IKT indikaatorite, võtmekompetentsuste puhul), mõnel juhul etteantud sisukorra alusel ülevaate koostamist (nt immigrantide laste haridusvõimaluste puhul), mõnel juhul nii üht kui teist (nt õpetajauuringu puhul).

Eesti ENIC/NARIC Keskus (Akadeemilise tunnustamise infokeskus)

Eesti ENIC/NARIC Keskus tegutseb Socrates Eesti büroo juures. Keskuse peamiseks tegevusteks on välisriikide haridusdokumentide hindamine tunnustamise eesmärgil ja kõrgharidusalase informatsiooni pakkumine.

Keskus kuulub Euroopa Nõukogu ja UNESCO koostöövõrku ENIC (*European Network of National Information Centres on Academic Recognition and Mobility*) ja Euroopa Liidu riiklike akadeemilise tunnustamise infokeskuste koostöövõrku NARIC (*National Academic Recognition Information Centre*).

Aastal 2003 esitati Eesti ENIC/NARIC Keskusele hindamiseks ja Eesti kvalifikatsioonidega vastavuse määramiseks 436 haridust tõendavat dokumenti kokku 50 välisriigist. Sellele lisanduvad rahvusvaheliste organisatsioonide diplomid ja tunnistused, mis on välja antud rahvusvaheliste õppeprogrammide läbimisel ja ei ole ühegi riigi haridussüsteemi osa.

2003. aastal jätkus Haridus- ja Teadusministeeriumis töö Vabariigi Valitsuse määruse "Välisriigi haridust tõendavate dokumentide hindamise ja akadeemilise tunnustamise kord" eelnõuga, mille töötas välja ja esitas ministeeriumile Eesti ENIC/NARIC Keskus.

Oluliseks saavutuseks võib kindlasti pidada detsembris valminud Põhjamaade ja Balti riikide ühist

kõrgharidusele vastuvõtu elektroonilist käsiraamatut (*Baltic/Nordic Admission Manual*), mis valmis koostöös Rootsi ENIC/NARIC Keskusega. Käsiraamat on üleval aadressil www.balticnordic.net

2003. a jätkas Eesti ENIC/NARIC Keskus välisriigi õppeasutuste õppekavade järgi õppetegevust läbi viivate keskuste tegevuse kaardistamist ning täiendava informatsiooni kogumist. Vastavat informatsiooni on keskus hea kasutada diplomite hindamisel ning pädevate asutuste tunnustamisotsuste lihtsustamisel.

Olulise ülesandena kontrollis ENIC/NARIC Keskus jätkuvalt välisriigi kõrgkoolides õppivate Eesti Vabariigi kodanike riikliku õppelaenu taotluse korral välisriigi õppeasutuse legaalsust ning õppeasutuse ja selle õppekava vastavust õppelaenu saamiseks nõutavatele tingimustele.

Kutsealase tunnustamise osas täitis Eesti ENIC/NARIC Keskus kontaktpunkti ülesandeid, milleks on kutsealase tunnustuse taotlejate edasisuunamine pädevate asutuste poole ning kutsealase tunnustamise protseduurist teavitamine. Samuti anti informatsiooni ja suunati edasi küsimusi Euroopa Liidu kutsealast tunnustamist reguleerivate aktide ning välisriigi pädevate asutuste kohta.

Lisaks põhitegevustele osalesid Eesti ENIC/NARIC Keskuse töötajad aktiivselt ka mitmete kõrgharidusalaste rahvusvaheliste koostööprogrammide ja -organisatsioonide töös.

Keeleõppeprojekti Euroopa tunnuskiiri

Juba teist aastat tegeleb Socrates Eesti büroo lisaks programmile SOCRATES ka programmi "Keeleõppeprojekti Euroopa tunnuskiiri (*European Label*)" koordineerimisega Eestis.

See programm loodi Euroopa Komisjoni poolt täiendamaks olemasolevaid keeleõppega seotud tegevusi programmide Socrates ja Leonardo da Vinci raames.

Tunnuskiiri programmi eesmärk on tõsta huvi keeleõppe vastu uuenduslike keeleõppeprojektide kaudu. Keeleõppeprojekti Euroopa tunnuskiiri võidakse anda igale huvitavale ja levitamist väärivale tulemuslikult lõpetatud keeleõppeprojektile sõltumata projekti elluviiva organisatsiooni tüübist või projekti sihtgrupi vanusest. Tunnuskiiri allkirjastavad Euroopa Komisjoni hariduse valdkonna volinik ja Eesti haridusminister.

Programmi koordineerib Euroopa Komisjon, kuid menetlemine on detsentraliseeritud ja toimub liikmesriikides kohapeal. Euroopa Komisjon toetab programmi elluviimist osaliselt. Auhinnafond on iga riigi enda korraldada.

2003. a kevadel toimus Taanis Elsinoris üle-Euroopaline keeleõppeprojekti Euroopa tunnuskiiri konverents, kus osales üks auhinnatud projekt igast riigist. Eestit esindas sellel konverentsil Tartu Raatuse Gümnaasium, kelle keeleõppeprojekt sai 2002. a Euroopa tunnuskiiri.

2003. a taotlusvoorus võitsid tunnuskiiri ja rahalise preemia 10 000 EEK järgmised Eesti koolid ja projektid

- Tsirguliina Keskkool - rahvusvaheline inglise keele laager "English in Practice 2003"
- Loo Keskkool - "Mitmekeelsus on Eesti võti Euroopa Liidus"
- Rakvere Gümnaasium - "Keel ja keskkond"

Tunnuskiiri üleandmise tseremoonia: Tsirguliina Keskkooli etteaste

Tunnuskiiri ja rahalise preemia 2500 EEK võitsid

- Väandra Gümnaasium - "Sala Noorega Euroopasse"
- Pärnu Koidula Gümnaasium - "Exchange student"

Tunnuskiiri sai ka Pärnu Koidula Gümnaasium

Tunnuskiirjad ja meened andis üle Euroopa Komisjoni keelepoliitika osakonna juhataja pr Sylvia Vlaeminck 13. veebruaril 2004 Tallinnas hotellis Olümpia toimunud konverentsil "Keeleõpe ja keelte mitmekesisus - vajadustest ning võimalustest".

Euroopa Noored Eesti Büroo

Euroopa Liidu noorsooprogrammi EUROOPA NOORED kaudu avanevad võimalused on suunatud toetama eelkõige 15–25 aastaste noorte

- omaalgatuslikku ja ühiskonna arengule suunatud tegevust,
- rahvusvahelist tegevust ja koostööd teiste riikide noortegruppide ning organisatsioonidega,
- õppimisvõimalusi ja kogemuste omandamist väljaspool formaalset haridussüsteemi.

Esitatud projektitaotluste alusel hindab ja rahastab Euroopa Noored Eesti büroo (ENEB) eelnimetatud põhimõtteid kandvaid tegevusi. Lisaks rahalistele projektitoetustele väljendub programmi ning büroo toetus noortele ning noortega töötavatele inimestele suunatud pidevas nõustamis- ja koolitus-tegevuses, mis tagab esitatud projektide võimalikult kõrge kvaliteedi.

Noorte Euroopa-teadlikkuse tõstmine

Eesmärgiga toetada Eesti noorte aktiivset osalust mitmekultuurilise ning tasakaalustatud Euroopa kujundamisel, korraldas Euroopa Noored Eesti büroo 2003. aasta 9. mail (Euroopa päeval) noorte rongiürituse "Astu peale – Viljandi-Tallinn-Euroopa!". Antud ettevõtmise peamiseks väljundiks oli anda noortele võimalus ning motiveerida neid antud teemadel kaasa rääkima ja eksisteerivate probleemide lahendamist positiivselt mõjutama. Teemasid käsitleti koolitajate juhendamisel Viljandist Tallinnasse kulgenud rongi kuues teemavagunis. Teemavagunites osales aktiivselt ligi 300 noort üle Eesti. Nii rongiüritus kui korraldaja said väga suure meediatähelepanu osaliseks, kuivõrd teemat käsitleti trüki- ja *online* meedias, televisioonis ning raadios kokku vähemalt 34 korral. Põhjalikum ülevaade ning osalenud noorte arvamused on leitavad ka rongiürituse kodulehelt aadressil: <http://euroopa.noored.ee/rong>

Uurimus programmi Euroopa Noored tulemustest ning mõjust Eestis aastatel 2000–2002

2003. aastal teostus programmi Euroopa Noored tulemusi ja mõju analüüsiv uurimus ning valmis trükis "Kogemus kogu eluks!?". Antud uurimus käsitleb aastail 2000–2002 programmi tegevustes osalenud noorte ning noorsootöötajate kogemusi projektide ettevalmistamise, elluviimise ning tulemuste analüüsimisel. Samuti annab uurimus olulist tagasisidet programmi positiivsest mõjust nii osalejatele kui kohalikule, maakondlikule ja üleriigilisele noorsootöömaastikule.

Mitte-formaalse õppimise tunnustamine

Mitteformaalse õppimise teemasse tõi enam selgust Euroopa Noored Eesti büroo poolt 29. septembril korraldatud hariduskonverents "Ka

MITTE-FORMAALNE on väärtus!?", mille eesmärk oli väärtustada noori arendavat koolivälisest tegevust ehk teadvustada mitte-formaalse õppimise rolli noore ning ühiskonna arengus laiemalt. Konverentsi põhitähelepanu koondus küsimustele: "Kuidas muuta õppimine huvitavaks ning elulähedaseks?" ning "Mil moel on võimalik noorte mitteformaalset õppimist Eestis senisest paremini korraldada ja tunnustada?". Põhjalikum ülevaade konverentsi teemadest, kõnelejadest, ettekannetest ning osalejatest on leitav konverentsi kodulehelt: <http://euroopa.noored.ee/konverents>

Piiriülene koostöö

Euroopa Liidu laienemisprotsessi ning naaberriikide noorsootöölase koostöö toetamiseks on Euroopa Liit eraldanud haridusprogrammile Euroopa Noored aastateks 2002–2006 täiendavalt raha piiriüleste projektide toetamiseks. Lisaks Eestile ning Soomele on piiriüleses koostöös tegevad veel 11 programmiriiki. 2003. aasta lisaeelarve kaudu oli võimalik toetada 14 peamiselt Soome-Eesti koostööprojekti. 2003. aasta piiriülese koostöö Eesti eelarve oli 1 182 882 krooni.

ENEB osalemine noorsoopoliitika kujundamises

Euroopa Noored Eesti büroo töötajad on olnud aktiivselt tegevad programmi Euroopa Noored arendustegevuses Euroopa tasandil, kuuludes näiteks Euroopa Komisjoni ja Euroopa Nõukogu noorsootöölase koolituse kvaliteeti käsitlevasse ekspertgruppi, osaledes EL haridusprogrammide uue generatsiooni kujundamistegevustes erinevate töörühmade tegevuse kaudu, aga ka arendades ja viies ellu rahvusvahelise tasandi koolitusi jms. Samuti on Euroopa Noored Eesti büroo jõudumööda püüdnud panustada noorsootöölasesse arendustegevusse Eestis laiemalt.

Detsentraliseeritud alaprogrammide rakendamine

Lühiülevaade Euroopa Noored alaprogrammides toetatud projektidest ja olulisematest tendentsidest ning uuendustest 2003. aastal:

Alaprogramm 1

Rahvusvahelised noorsoovahetused

Esitatud projekte	76
Toetatud projekte	35
Eraldatud toetus kroonides	3 355 410

2003. aasta näitas noorsoovahetusprojektide osas tavapärasest mitmekesisust. Teemad, mis taotlusi esitanud noortegruppide meelest rahvusvaheliste kohtumiste käigus käsitlemist väärised, olid väga mitmekesised, peegeldades ühtlasi Eesti ühiskonnas üldiselt aktuaalseks peetavaid teemasid. Huvitavamate seas võiks mainida AIDS-i problemaatikat, rassismi, Euroopa identiteeti, vähemusrahvuste probleeme, keskkonnahoidu jmt.

2003. aastat iseloomustava märksõnana võib esile tuua vähemate võimalustega (eriti puuetega) noorte aktiivset kaasatust programmi poolt toetatud noorsoovahetusprojektidesse. Puuetega noori kaasavaid noorsoovahetusprojekte on viinud läbi Eesti Puuetega Inimeste Koda ja Lääne-Eesti Arenduskeskus; käitumishäiretega noori on kaasanud Tapa Lastekaitse Ühingu ja Kosejõe kooli poolt esitatud noorsoovahetusprojektid. Noorsoovahetusprojekte puuetega inimesi puudutava vabatahtliku töö väärtustamise ja puuetega noorte tavaühiskonda integreerimise teemal on esitanud ka Vaimupuuetega Inimeste Tugiliit ning mitteformaalne noortegrupp Eurogrupp B. Programmi Euroopa Noored aktiivne tugi puuetega noortega tegelevatele organisatsioonidele oli kooskõlas 2003. aasta Euroopa prioriteetidega ehk Euroopa Puuetega Inimeste Aastaga.

2003. aasta taotlejate seas võib täheldada geograafilist mitmekesisustumist. Nii on esitatud ja toetatud noorsoovahetusprojekte, mille taotlejad asuvad Eesti suurematest

asustatud punktides ning tavapäraselt aktiivsematest taotlejagruppidest geograafiliselt üsna kaugel. Seni on suhteliselt väheaktiivsed olnud näiteks Põlva, Valga, Viljandi ja Hiiu maakondade taotlejad; neist kolm maakonda on 2003. aastal esitanud toetamist väärivaid noorsoovahetusprojekte. Euroopa Noored Eesti büroo kavatseb jätkuvalt pöörata olulist tähelepanu väheaktiivsetest piirkondadest pärit sihtgruppidele - nii on näiteks 2003. aasta lõpus läbi viidud üldist programmeadlikkust tõstev ja alaprogrammide 1 ja 3 projektide arendamist soodustav koolitus (avatud noortekeskuste ümber koondunud) noortele ja noorsootöötajatele Põlva maakonnas.

Märkimist väärrib avatud noortekeskuse kui uue (st seni suhteliselt väheaktiivse) taotlejatüübi huvi programmi rahvusvaheliste võimaluste vastu. Ka seda tendentsi kavatseb büroo jätkuvalt soodustada, plaanides korraldada noortekeskustega seotud inimestele koolitusi erinevates Eesti piirkondades.

Rahvusvahelise maailma tulevikukuningad ja -kuningannad. Noorsoovahetuses osalevad noored etlemas

Alaprogramm 2 Euroopa Vabatahtlik Teenistus

Esitatud projekte	47
Toetatud projekte	36
Eraldatud toetus kroonides	1 086 030

Toetatud projektide üldarv on võrreldav varasemate aastatega (2001: 48; 2002: 39), pigem saab täheldada vähenemise tendentsi, kuivõrd alaprogrammile eraldatud ressursid ei ole märkimisväärselt kasvanud ning projektidele eraldatavad toetussummad on Euroopa Komisjoni poolt seatud raame arvestades mõnevõrra tõusnud. Samuti on suurenenud ressursimahukate pikaajaliste vastuvõtivate projektide rahastamise määr. Sarnaselt varasematele aastatele on üldarvus siiski saatvate projektide hulk vastuvõtivatega võrreldes suurem (toetatud projektidest olid 65% saatvad ning 35% vastuvõtvad, neist kaks saatvat ja üks vastuvõttev projekt olid lühiajalised ning kaasasid erivajadustega noori).

Alaprogrammis 2 on 2003. aastal oluliseks verstapostiks täiendatud koolitusstrateegiad nii vabatahtlikele kui saatvatele ja vastuvõtivatele organisatsioonidele. Vabatahtlike koolitustest jätkus ettevalmistavate, saabumisjärgsete koolituste ja vahekohtumiste läbiviimine. Viimast viiakse jätkuvalt läbi rahvusvaheliselt - Baltimaade Euroopa Noored büroode omavahe- lises koostöös.

Vaade tulevikku – Euroopa Vabatahtliku Teenistuse vabatahtlike kohtumine, 16.–9.09. 2003

Alaprogramm 3.1

Noorsooalgatused ja võrgustikuprojektid

Esitatud projekte	38
Toetatud projekte	17
Eraldatud toetus kroonides	539 805

Sarnaselt eelnevate aastate kogemusele ilmnis ka 2003. selge tõusutendents esitatud ja toetatud projektide koguarvus. Büroo hinnangul on märkimisväärne, et üha kasvava projektide arvu juures on õnnestunud jätkata 2002. aastal eesmärgiks seatud toetussüsteemi plaanitud ulatuses ja intensiivsuses. Projekte teostanud noorte tagasisidest ilmneb, et büroopoolne aktiivne kontaktihoidmine ning tugi konsultatsioonide, vaheanalüüsi-koolituste jms näol aitab tõsta projektitegevuste kvaliteeti, noorte motivatsiooni ja projekti suhtes valitseva omanditunde tõusu.

Noorsooalgatusprojektide vaheanalüüsi koolitusel sai ajusid registreeritud

Esitatud taotlustes peegelduvad teemad – noorte suitsiidid, alkoholi tarbimine, kultuuriline avatus jm – on ühiskonna tasakaalustatud arengu seisukohalt üliolulised. Seetõttu on tunnustust väärt noorte aktiivne püüe nimetatud probleemide lahendamise ise panustada. Mitmetel juhtudel on just noorsooalgatuse raames teoks saanud noortepoolsed aktsioonid andnud suunise kohalikule omavalitsusele jt asjaomastele partneritele probleemiga edasi tegeleda.

2003. aastal oli esitatud taotlustes ilmne Tallinnast ja Tartust pärit noorte projektideede ülekaal, mistõttu soovib büroo edasisteks arenguteks suuniseid määratledes keskenduda info laiemale levikule nii üldiselt kui neis piirkondades, kust seni taotlusi napib: Hiiu-, Põlva- ja Valgamaa.

Alaprogramm 3.2 Tulevikukapitaliprojektid

Esitatud projekte	5
Toetatud projekte	4
Eraldatud toetus kroonides	218 348

Aasta 2003 ei ole kaasa toonud olulist muutust kvantitatiivses plaanis, küll aga on hea meel tõdeda, et toetust leidnud projektid on olnud erakordselt uuenduslikud, aktuaalsed oma lähenemiste ja sihtgruppide poolest. Kaks toetatud projekti olid suunatud erivajadustega (lastekodudes elavatele ja/või sealt pärit, äsja iseseisvat elu alustanud) lastele ja noortele. Kuivõrd siiani on

Eestis ilmne ülekaal vabatahtliku teenistuse läbinud välisnoorte projektidel, on üks edasistest võimalikest arengutest seotud Eestist pärit noorte toetamisega, Eestis asetleidvate tulevikukapitaliprojektide osakaalu suurendamisega, aga ka tulevikukapitali-alase teadlikkuse toetamisega üldiselt (vastavate infomaterjalide kaudu jms).

Alaprogramm 5

Projektid noortega töötavatele inimestele

Esitatud projekte	21
Toetatud projekte	19
Eraldatud toetus kroonides	2 460 490

2003. aastal on Euroopa Noored Eesti büroo alaprogrammi 5 rakendumist oluliselt tõhustanud. Eelnevatel aastatel on taotlusi olnud liiga vähe, mistõttu alaprogrammi eelarvet kasutati peamiselt täiendavate rahvusvaheliste noorsoovahetuste ning EVS (Euroopa Vabatahtlik Teenistus) projektide rahastamiseks.

Kasutatud meetmed on selgelt vilja kandnud, sest eelnevate aastatega võrreldes on taotluste hulk suurenenud ligi 75% . Samuti võib täheldada projektide olulist mitmekesisust: programmi kaudu leidsid toetust nii tööpraktikaprojektid, seminarid, koolitused kui ettevalmistavad projektid. Niisama hea on tõdeda kolmandate

riikidega koostöös teostatavate projektide aktiveerumist. Kõnealusel aastal on selliseid projekte EN büroole esitatud ning toetatud kolmel korral. Projektid on käsitletud inimõigusi, laieneva Euroopa võimalusi ning sotsiaalset tõrjutust ja marginaliseerumist. Eesti taotlejad on A5 raames kolmandatest riikidest partnereid kaasanud peamiselt Kagu-Euroopa ning Ida-Euroopa ja Kaukaasia piirkonnast.

Euroopa Noored Eesti büroo info- ja koolitustegevus

Meediaga suhtlemisel on Euroopa Noored Eesti büroo olnud läbi aastate edukas, mis kajastub nii üleriigiliste kui maakondlike infokanalite (päevalehed, ajakirjad, televisioon, raadio) jätkuvas huvis programmi võimaluste vastu. 2003. aastal toimunud mitmetest programmi EN piire ületavatest tegevustest (noorte rongiüritus "Astu peale – Viljandi-Tallinn-Euroopa!", 9. juuni; Euroopa Noorte nädala üritused Brüsselis, 29. september – 5. oktoober; hariduskonverents "Ka Mitte-formaalne on väärtus!?", 29. september) tulenevalt oli meedia huvi programmi ja büroo tegevuse vastu eriti aktiivne. Aktiivne programmi ja projektide kajastamine meedias aitas jõudsasti kaasa programmi võimaluste üleriigilisele levikule ning tõi endaga hulgaliselt sihtgrupi ühendusevõtte EN bürooga.

Informatsiooni peamiseks levitamiseks kasutab Euroopa Noored Eesti büroo euroopa.noored *meiling-listi*, kus tänaseks on 1990 liiget. *Listi* vahendusel levitatakse partnerotsinguid, teateid erinevate koolituste, seminaride ja koostööpakumiste kohta. Pidevalt täienev interaktiivne Euroopa Noored Eesti büroo koduleheküljel aadressil <http://euroopa.noored.ee> kajastab programmi Euroopa Noored võimalusi ja kogemusi nii eesti kui vene keelt kõnelevatele inimestele.

Koolitustegevused

Programm Euroopa Noored taotleb pikemas perspektiivis noorsootöö valdkonna arengut rahvusvahelise koostöö kaudu. Programmi raames pööratakse olulist tähelepanu nii noorte kui noorsootöötajate koolituste korraldamisele. Selle eesmärgi saavutamiseks korraldatakse projektirühmade ning projektijuhtide koolitusi erinevate alaprogrammide raames.

2003. aasta jooksul on Euroopa Noored Eesti büroo vahendusel osalenud rahvuslikul ja rahvusvahelisel tasandil toimunud koolitustel ligi 362 noort ning noorsootöötajat. Eelnevate aastatega võrreldes oluliselt suurenenud koolitustel osalenute arv on tingitud läbiviidavate korraliste koolituste täienenud nimistust. Lisaks 2002. aastal alustatud koolitustele (noortegruppide kultuurilis-praktilised ettevalmistuspäevad rahvusvaheliste noorsoo vahetuste taotlejatele, noorsooalgatuste vahetuse analüüsi kohtumised) on 2003. aastal uuenudena algust tehtud koolitustega, mis on suunatud Euroopa Vabatahtliku Teenistuse vastuvõtivate ja saatvate organisatsioonide esindajatele ning Eesti Avatud Noortekeskuste noorsootöötajatele.

Eesti Kõrghariduse Akrediteerimise Keskus

EKAK

Eesti Kõrghariduse Akrediteerimise Keskus (EKAK) tegeleb teaduse evalveerimise ja kõrghariduse akrediteerimise korraldamisega ning kõrghariduse hindamise nõukogu töö korraldamisega.

Ülikooli ja tema õppekavade akrediteerimist teostab Vabariigi Valitsuse moodustatud kõrghariduse hindamise nõukogu, kes tegutseb Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisalas.

Teaduse evalvatsioon on teadus- ja arendusasutuste teadustöö tulemuste rahvusvaheline hindamine 4-palli skaalas.

Akrediteerimine on tegevus, mille käigus antakse hinnang ning võetakse vastu otsus ülikooli ning tema õppekavade vastavuse kohta seaduse ja standarditega kehtestatud nõuetele.

Kõrgharidusstandard on kõigile kõrgharidusastmetele Vabariigi Valitsuse kehtestatud nõuete kogum, millega määratakse kindlaks vastava õppega kavandatud eesmärgid eri-, kutse- ja ametialase pädevuse saavutamiseks, standarditega hõlmatavate kutse- ja erialade nimistu, õppekavadele esitatavad üldnõuded.

Riiklikult tunnustatakse akrediteeritud õppekava alusel omandatud kõrgharidust tõendavaid lõpudokumente.

Eesti Kõrghariduse Akrediteerimiskeskus viis 2003. aastal läbi 14 kõrghariduse akrediteerimist ja 13 teaduse evalveerimist. Lisaks toimus erakoolide soovil psühholoogia akrediteerimine ja Eesti Põllumajandusülikooli soovil ökoloogia kordusevalvatsioon.

Organiseeriti ja viidi läbi kaks kõrghariduse akrediteerimisalast meetoodilist seminari. Lisaks koostati ja trükiti koos Rektorite Nõukogu ja Kõrghariduse Hindamise Nõukoguga analüütiline ülevaade senisest akrediteerimisprotsessist: "Kõrghariduse kvaliteedikindlustamise süsteemist Eestis - tagasivaade esimesele akrediteerimise ringile".

Kõrghariduse akrediteerimised ja teadusevalvatsioonid 2003. aastal

02.02–09.02	Toll, päästeteenistus, halduskorraldus	KH
09.02–16.02	Usuteadus	T
09.02–16.02	Filosoofia	T
16.02–23.02	Infotehnoloogia	KH
23.02–02.03	Metsandus	T
02.03–09.03	Majandus, ärimine	KH
09.03–16.03	Kunstiteadused, muinsuskaitse ja restaureerimine	T, KH
16.03–23.03	Geenitehnoloogia	KH
23.03–30.03	Keeleteadus	T
30.03–06.04	Õigusteadus	KH
06.04–13.04	Ajalugu	T
20.04–27.04	Logistika, merendus	KH
04.05–11.05	Farmaatsia, farmakoloogia, toksikoloogia	T
11.05–18.05	Kunstid	KH
18.05–25.05	Maaviljelus, maaparandus, taimekasvatus, mullateadus, agrokeemia	T
28.09–05.10	Muusika	KH
05.10–12.10	Lennundus	KH
12.10–19.10	Biomeditsiin ja biomeditsiinitehnika	T
19.10–26.10	Ärimine	KH
26.10–02.11	Teatrikunst ja koreograafia	KH
02.11–09.11	Tervishoid, taastusravi ja rehabilitatsioon	T
02.11–09.11	Kliiniline meditsiin, stomatoloogia	T
09.11–16.11	Ehitus, ehitustehnika, kinnisvara haldamine	KH
16.11–23.11	Telerežii, raadiorežii	KH
23.11–30.11	Veterinaarmeditsiin	T
30.11–07.12	Psühholoogia	KH
07.12.–14.12	Ökoloogia	T

KH – kõrghariduse akrediteerimine

T – teadusevalvatsioon

Riiklik Stipendiumiprogramm Kristjan Jaak

KRISTJAN JAAK on Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Sihtasutuse Archimedes koostöös algatatud riiklik stipendiumiprogramm, mille eesmärgiks on toetada Eesti kõrgkoolide üliõpilaste ja õppejõudude õppetööga seotud välisreise.

Stipendiumide määramiseks moodustatakse ekspertkomisjon, mille koosseisu kinnitab Haridus- ja Teadusministeerium. Stipendiume eraldatakse avaliku konkursi alusel, mis kuulutatakse välja veebis, meedias ja kõrgkoolide grandilistides.

Kristjan Jaagu
STIPENDIUMID
Sihtasutus Archimedes

Tasemeõpe

Toetatakse kuni aastaseid õpinguid väliskõrgkooli juures siinsete doktoriõpingute raames. Toetust võib kasutada nii loengute külastamiseks, individuaalseks tööks kui konsultatsioonideks oma valdkonna spetsialistidega.

Stipendiumi võivad taotleda Eesti Vabariigi kodanikud ning siin alalise elamisloaga viibivad isikud, kes on taotluse esitamise hetkel Eesti kõrgkoolide doktorandid. Taotluse esitajaks peab olema toetuse lõppkasutaja ise. Doktorantide suunamine välisülikoolidesse on otseselt seotud riikliku koolitustellimusega.

Osaline õpe

Toetatakse magistrantide ja doktorantide 1–5 kuu pikkust õppimist vahetusüliõpilasena väliskõrgkoolis siinsete kraadiõpingute raames. Toetust võib kasutada nii loengute külastamiseks, individuaalseks tööks kui konsultatsioonideks oma valdkonna spetsialistidega.

Välisülikoolis ei ole üliõpilane kohustatud viibima kogu perioodi järjest. Reeglina peaks välismaal viibimise ajal vastuvõtvas kõrgkoolis toimuma aktiivne õppetöö.

Osalise õppe stipendiume eraldati 26-le taotlejale kokku 1 451 259 krooni.

Välissõidud

Toetatakse magistrantide, doktorantide ja õppejõudude lühiajalisi, kuni 21 päeva kestvaid õppetööga seotud välisreise, sealhulgas näiteks konverentsidel osalemist, raamatukogus töötamist, laboratooriumi

kasutamist, oma loengu arendamist, tööd kraaditöö juhendajaga, täienduskursustel osalemist, konsultatsioone jms.

2003. aastal said stipendiumi välissõiduks 59 taotlejat kogusummas 568 588 krooni.

Rakenduslike kõrgkoolide õppejõudude täiendkoolitus

Toetatakse rakenduslike kõrgkoolide õppejõudude erialast enesetäiendamist välismaal. Erialade, vastuvõtivate ülikoolide ning toetuse saajate osas lepib Haridus- ja Teadusministeerium kokku rakenduslike kõrgkoolide rektoritega. 2003. aastal määrati selleks tegevuseks 244 000 krooni, mis jagunes kahe kõrgkooli vahel.

Hariduse õppesuuna arendamine Eesti kõrgkoolides

Toetuse andmise eesmärk oli võimaldada ülikoolidel tõsta õpetajakoolituse kvaliteeti. Toetused määrati projektipõhiselt ning nende määramise otsustas Haridus- ja Teadusministeeriumi koordineerimisel töötanud ekspertgrupp.

Mobiilsus Tiigriülikooli programmi raames

Õppejõudude toetamise peatüki all eraldas Archimedes 1 000 000 krooni infotehnoloogia eriala õppejõudude ja üliõpilaste toetuseks.

Euroopa Liidu Innovatsioonikeskus

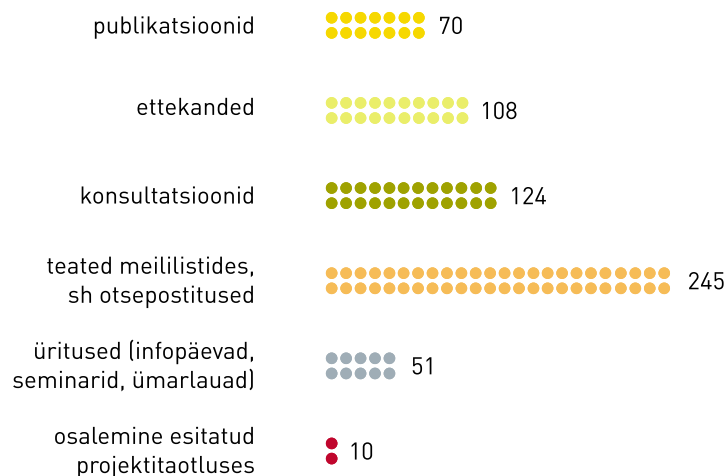

Euroopa Liidu Innovatsioonikeskuse tegevuse eesmärgiks on pakkuda tuge teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni edendamiseks Eestis. Sihtgrupiks on ülikoolid, teadusasutused ja innovatsioonisuutlikud ettevõtted.

EL Innovatsioonikeskus koosnes aastal 2003 järgmistest üksustest:

- EL Teadus- ja arendustegevuse 6. raamprogrammi (6RP) kontaktpunktid
- Euroopa Liidu teaduse ja tehnika-alase koostöövõrgu COST koordinaator
- eContent programmi Eesti rahvuslik kontaktpunkt
- Eesti teadus- ja arendustegevuse infosüsteem ERIS
- Eesti noorte teadlaste teadustööde riiklik konkurss ja Õpilaste Teaduslik Ühing

Lisaks olid keskuse töötajad hõivatud Euroopa Liidu poolt rahastatud projektides: ESTIRC, eVikings II, IDEAL-IST, CAFÉ.

Euroopa Liidu teadus- ja arendustegevuse 6. raamprogrammi kontaktpunkt

Ülesanded

1. Informeerimine, teadlikkuse tõstmine
2. Nõustamine, abistamine ja õpetamine
3. Edasisuunamine (Signposting) – Euroopa Komisjonile pideva tagasiside andmine raamprogrammi käigust.

Tegevus

Esimesed projektikonkursid kuulutati välja 2002. aasta detsembri lõpul, seega oli aasta alguses kõige töö- ja ajamahukam erinevate koolitusürituste organiseerimine ning Eesti tugistruktuuri töösse lülitamine:

- 13. veebruaril avati 6RP suhtevõrk (<http://doc.irc.ee>), mis võimaldab programimikomitee liikmetel, ekspertidel ning 6RP tegevustega seotud ministeeriumide ametnikel pidevalt erinevates programmides toimuvaga kursis olla.
- Kuna aasta oli sisuliselt 6RP käivitamise aasta, siis koolituskavade väljatöötamisel arvestati projekti kirjutamise erinevatel etappidel tekkida võivaid vajadusi.
- 6RP tutvustamine – infopäevad toimusid kõigis suuremates ülikoolides, huvitatud ministeeriumides, samuti ettevõtjatele.

- Temaatilised infopäevad nii Tallinnas kui Tartus. Lisaks Euroopa Liidu Innovatsioonikeskuse töötajatele kasutasime lektoritena ka mujal tunnustatud spetsialistide - Stina Bishop (Rootsi), Sean McCarthy (Iirimaa), Richard Tomlin (Suurbritannia) - abi. Kuuel korral esinesid infopäevadel Euroopa Komisjoni esindajad.
- Ürituste korraldamisel püüti ära kasutada kõiki koostöövõimalusi. Suurimateks partneriteks olid TÜ Tehnoloogiainstituut ning Tallinna Linnavalitsuse Ettevõtlusamet, samuti TÜ, TTÜ, EPMÜ ja TPÜ arendusosakonnad. Aprillis Brüsselis korraldatud 6RP kontaktpunktide koolitusele oli võimalus kaasa võtta ka TÜ ja TTÜ esindajaid.

Koostööpartnerid Sean McCarthy koolitusel Toome Konverentsimajas

Oktoobriks olid selgunud esimeste projektikonkursside tulemused peaaegu kõigis programmides. Selleks ajaks valmis 6RP tulemuste analüüsimiseks ning operatiivse statistika koostamiseks mõeldud andmebaas (*MS Access*), kuhu 6RP konsultandid sisestavad andmed projektikonkursside tulemustest.

6RP vahekokkuvõtte üritusel. Vestlusingis on Ülle Must, Euroopa Komisjoni esindaja Peter Fisch ning Haridus- ja teadusministeeriumi aseksantsler Kristjan Haller

2. detsembril Emajõe Ärikeskuse Konverentsisaalis

6RP projektikonkursside tulemused (31.12.2003)

Valdkonnad	Taotlusi kokku	Prioriteet-nimekirjas	Edukuse %
Eluteadused, tervishoiule suunatud genoomikateadus ja biotehnoloogia	37	7	18,9
Infoühiskonna tehnoloogiad	57	5	8,7
Nanotehnoloogiad ja -teadused, teadmispõhised funktsionaalsed materjalid, uued tootmisprotsessid ja seadmed	34	6	17,6
Aeronautika ja kosmoseuuringud	2	1	50
Toidu kvaliteet ja ohutus	4	1	25
Säästev areng, globaalsed muutused ja ökosüsteemid (keskkond, energia, transport)	30	4	13,3
Kodanikud ja valitsemine teadmispõhises ühiskonnas	43	7	16,3
Poliitikatele suunatud teadustegevus	15	9	60
Väikese ja keskmise suurusega ettevõtted	15	6	40
Rahvusvaheline koostöö	11	6	54,5
Teadustegevuse koordineerimine	2	1	50
Uued ja esilekerkivad teadussuunad ja tehnoloogiad	3	0	0
Teadus ja innovatsioon	17	1	5,9
Inimressursid ja mobiilsus	24	4	16,7
Teaduse infrastruktuurid	10	0	0
Teadus ja ühiskond	16	6	37,5
Kokku	320	64	20

Esimesed analüüsid-ülevaated konkursside tulemustest esitasime juba augustis. Kõige põhjalikum neist puudutab infotehnoloogia valdkonda¹.

Huvi 6. raamprogrammi vastu oli Eestis enneolematult suur – üle 1200 osaleja Innovatsioonikeskuse poolt korraldatud erinevatel üritustel. Kutsungid partnerite leidmiseks olid väga populaarsed ning kõigile taotlustele ka partner leiti. Uuteks Innovatsioonikeskuse klientideks olid eraalgatusel loodud konsultatsioonifirmad, kes pakuvad projektikirjutamise teenust raha eest.

Kontaktpunktide töö edukuse tagatiseks oli tihe kontakt potentsiaalsete projektitaotlejatega ning pidev tagasiside olemasolu. Tänu sellele oli võimalus paindlikult kavandada koolituskalendrit ning infopäevi, samuti lisada vajalikku informatsiooni keskuse veebilehele (www.irc.ee). Toimus kaks programmitomitee vaatlejaliikmete ning ekspertide kogunemist.

Innovatsioonikeskuse tugevuseks on operatiivse informatsiooni kättesaadavus otseallikatest ning lai välismaiste koostööpartnerite võrk. Põhjamaade ning Balti riikide innovatsioonikeskuste ja raamprogrammi kontaktpunktide viimasel kohtumisel loodi Kopenhaagenis ühine meililist, mille haldajaks on SA Archimedes Innovatsioonikeskus.

Raamprogrammi kontaktpunktina on Innovatsioonikeskusel kohustus suhelda Euroopa Komisjoniga. See hõlmab erinevatel üritustel ekspertidena osalemist, analüüside ja statistika esitamist erinevatele üksustele, samuti Eesti soovitude esitamist muudatuste ning täienduste tegemiseks raamprogrammi järgnevatel projektikonkurssidel.

Põhja- ja Baltimaade NCP-de/IRC-de iga-aastasel kohtumisel – seekord Kopenhaagenis

Ümarlaud EPMÜ rektori juures Euroopa KOMisjoni esindaja Christian Patermanni osavõtul

Willam Bird Euroopa Komisjoni maismaatranspordi üksusest. 2. projektikonkursi infopäeval Tallinn Tehnikakõrgkoolis

¹ Tarmo Pihl. IST-programmi esimese projektikonkursi tulemused. Analüüs. 2003.

Eesti teadus- ja arendustegevuse infosüsteem ERIS

Eesti teadus- ja arendustegevuse infosüsteemi ERIS eesmärgiks on Eesti teadus- ja arendustegevust kajastava informatsiooni koondamine ühtsesse baasi ning selle avalikkusele kättesaadavaks tegemine nii Eestis kui rahvusvaheliselt. ERIS võimaldab teadus- ja arendustööga tegelevatel institutsioonidel ning teadlastel laiemalt oma tegevusest teavitada.

2003. aasta detsembris oli infosüsteemis registreeritud:

- 4830 isikut;
- 3171 teadusteemat;
- 230 granditaotluse esitanud asutust ja allasutust.

2003. aastal lisati andmebaasi 501 uut projekti ning taotlust, kõikide Eesti Teadusfondi ja sihtfinantseeritavate jätkuprojektide ning riikliku programmi "Eesti keel ja rahvuskultuur" 2003. aastal rahastatud projektide rahastamisandmed.

2003. aasta sihtfinantseeritavatele temadele lisati ingliskeelsed pealkirjad ja annotatsioonid. Andmebaasi lisati ka Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse poolt finantseeritavad teadus- ja arendusasutuste projektid.

Elektroonilise granditaotlussüsteemi kasutajaks registreerus 174 isikut. Infosüsteemi lisati ka elektroonilise granditaotlussüsteemi kaudu esitatud CV-d, kui elulookirjelduse esitaja andis loa CV avaldamiseks ERIS-s.

Eraldiseisvasse andmebaasi koguti informatsiooni (3282 bibliokirjet) Eesti teadlaste publikatsioonide kohta kõrge tsiteeritavusega rahvusvahelistes (ISI poolt refereeritavates) ajakirjades.

ERIS koosneb kahest veel lõplikult sidumata osast - taotluste vastuvõtusüsteemist ja laiemale üldsusele avatud projektide, teadusasutuste ja teadlaste andmebaasist.

Toimusid granditaotluste esitamise süsteemi arendustööd.

Granditaotluste esitamise süsteemi abil saab esitada taotlusi Eesti Teadusfondile ning Haridus- ja Teadusministeeriumile.

Haridus- ja Teadusministeeriumi 2004. aasta granditaotluste kogumise lihtsustamiseks lisati taotluste blankettidele nimedega varustatud sisestusväljad. Laekunud taotluste teisendamiseks loodi vahend, mis võimaldab taotlusedokumentidest andmeid lugeda finantseeriva asutuse sees. Infosüsteemi arendamisel on arvestatud andmeformaadi CERIF (*Common European Research Information Format*, <http://www.cordis.lu/cerif/>) soovitusel tagada infovahetuse võimalikkus loodava üleeuroopalise infosüsteemiga.

Sellest standardist on kasutusele võetud ainult hädavajalik osa ERIS-e tänase funktsionaalsuse rahuldamiseks. CERIF on oma arenguga jõudmas alles nii kaugele, et selles olevad ilmsed puudused parandatud saaksid ja standardi edasiarendamine ei tooks kaasa muudatusi juba olemasolevasse andmemudelisse.

Jõudmata ära oodata muudatusi CERIF-s, töötati ERIS-e jaoks välja alternatiivne, kuid andmete mõttes tulevase CERIF-ga ühilduv andmebaasimudel. Selle peamised eelised CERIF-i ees on järgmised:

- lihtne ja väikesemahuline (erinevaid andmetabeleid vähem kui 20);
- uute andmetüüpide (näiteks publikatsioonide, patentide jm) lisamiseks ei ole vaja teha muudatusi andmemudelisse.

Uus mudel võimaldab kirjeldada kõiki CERIF standardi poolt käsitletavaid andmeobjekte ja seoseid nende vahel.

Infosüsteemi ERIS esitleti 5. septembril Archimedese nõukogule, 15. septembril Eesti Teadusfondi nõukogule ning 9. oktoobril Tartu Ülikoolis.

Läbirääkimisi peeti Kultuuriministeeriumi ja Põllumajandusministeeriumiga vastavate ministeeriumite poolt rahastatavate teadusteemade lisamiseks infosüsteemi.

Taavi Tiirik osales euroCRIS-i liikmete koosolekul Itaalias Baris. 3.–5. detsembril toimunud koosolek oli parim viis kontaktide leidmiseks, teadusinfosüsteemide vallas toimuvaga kursis püsimiseks ning uudsete lahenduste teemal diskuteerimiseks. Archimedes ei ole veel Euroopa teadusinfosüsteemide loojaid ja haldajaid ühendava mittetulundusliku organisatsiooni euroCRIS liige, kuid rahvusvahelise koostöö tegemise huvides on plaanis selle organisatsiooni liikmeks astuda.

COST – teaduse ja tehnika-alane koostöövõrk

COST võimaldab rahvuslikult rahastatava uurimis-tegevuse koordineerimist Euroopa tasandil ja selle aluseks on neli põhiprintsiipi:

1. Alt-üles lähenemine – iga teadlane, ükskõik millisest COST liikmesriigist, võib algatada uue tegevuse.
2. Avalikkus – COST on avatud kõigil teadusaladel, osalemine ei ole piiratud.
3. Paindlikkus – osalemine on vabatahtlik, see ühendab ainult projektist huvitatud riikide teadlasi.
4. Omafinantseering – koordineeritav teadustegevus on rahastatud rahvuslikest allikatest. Koordineerimine on rahastatav liikmesriikide ning Euroopa Komisjoni poolt.

COST rahvuslik koordinaator peab olema pidevas kontaktis erinevate komiteede rahvuslike delegaatidega ja vastutama teadlaste ning COST sekretariaadi vahelise sidepidamise eest.

Tema kohustusteks on:

- abistada teadlasi uute projektiettepanekute ettevalmistamisel;
- tutvustada neid ettepanekuid COST sekretariaadile;
- vahendada teistest riikidest saanud uute projektide pakkumisi oma maa teadlastele;
- määrata rahvuslikke delegaate tehnilistesse komiteedesse ja juhtimiskomiteedesse;
- tagada, et on olemas vajalikud rahvuslikud vahendid ettevõetud uuringute läbiviimiseks;
- tagada informatsioonivahetus ning aidata kaasa optimaalsele koostööle.

Tegevuse ülevaade

2003. aasta tervikuna oli COST-le suurte muutuste aeg: Euroopa Teadusfondi all alustas tegevust uus COST büroo, võeti vastu uus strateegia, projektide hindamisreeglid, alustati juhtimisstruktuuri reformimist. Seetõttu käivitus enamus projekte alles aasta lõpus – kokku 38 uut projekti:

materjaliteadus	4
keemia	2
metsandus	7
füüsika	5
toit	3
tsiviilehitus	2
sotsiaal- ja humanitaarteadused	6
meditsiin	1
infotehnoloogia ja telekommunikatsioon	1
transport	3
keskkond	1
meteoroloogia	3

2003. aastal töötas 170 COST projektis kokku 20 000 teadlast. Projektide kogumaksumus ulatus 2 miljardi euroni.

Aasta jooksul toimus kuus COST koordinaatorite koosolekut.

27.-28. mail toimus Dubrovnikus valitsustevaheline COST konverents. Sellelaadsed konverentsid toimuvad kord 4–5 aasta jooksul. Eesmärgiks on kooskõlastada COST-i poliitilisi eesmärke, ümber kavandada või uuendada COST alusdokumente.

Eelnevalt, 4. aprillil, oli toimunud Tartus Eesti COST projektides osalejate ning suuremate kõrgkoolide (TÜ, TTÜ, TPÜ) ning Teaduste Akadeemia esindajate koosolek, kus arutati läbi kõik COST konverentsile minevad poliitilised dokumendid. Tehti ettepanek arutada erinevate Euroopa koostöövõrgustike (EUREKA, COST, ERA-NET, ESF) olukorda ning toetusprintsipi Eestis TAN koosolekul.

Esindajate määramine tehnilistesse komiteedesse ja juhtimiskomiteedesse

Telekommunikatsiooni, infoteaduste ja tehnoloogia tehnilise komitee liige on ainukese Eesti esindajana professor Mati Karelson. Sama tehnilise komitee liikmeks soovitame ka professor Andres Taklajat.

Eesti osalemine projektides

COST projektides osalemine on Eesti teadlaste jaoks üks parimaid võimalusi osaleda kõrgetasemelistes koostöövõrkudes. Paljud COST projektid on edasi arenenud EL T&A raamprogrammi projektideks. Üheks COST projektide väljundiks on publikatsioonid kõrgetasemelistes väljaannetes.

Suurendamaks teadlikkust COST võimalustest, organiseerisime mitmeid üritusi, samuti teavitasime uutes projektides osalemise võimalustest meililoendites ning ajalehe Innovaatika erinevates numbrites.

Eesti teadlased osalevad 16 COST projektis. 2003. aastal valmistati ette vastastikuse mõistmise memorandumi allkirjastamine viiele projektile (COST D32 "*Chemistry in High Energy Microenvironments*", Ants Tuulmets (TÜ); COST E38 "*Woody root processes*", Krista Lõhmus (TÜ); COST 726 "*Long term changes and climatology of UV radiation over Europe*", Kalju Eerme (Tartu Observatoorium); COST A22 "*Foresight Methodologies - Exploring New Ways to Explore the Future*", Erik Terk (Tulevikuuuringute Instituut), Krista Loogma (TPÜ); COST 725 "*Establishing a European Phenological Data Platform for Climatological Applications*", Rein Ahas (TÜ)).

eContent

Programm eContent avanes Eestile 2002. septembri lõpus, kui Eesti allkirjastas programmiga assotsieerumise leppe Euroopa Komisjoni esindajatega. eContenti programm toetab eeskätt avaliku sektori teabele juurdepääsu ja selle teabe hõlpsamat kasutamist, eri keeltes ja eri kultuuride jaoks infosisu loomist ning digitaalse infosisu turu arendamist. eContenti maht on 100 miljonit eurot ning programm kestab 2002. aasta detsembrist 2004. aasta maini.

Idee programmi eContent ellukutsumiseks tuleneb 2000. aasta Lissaboni Ministrite konverentsi deklaratsioonist, milles soovitakse luua sobiv tehnoloogiline keskkond Euroopa regiooni kiiremaks ja dünaamilisemaks arenguks. Sellise keskkonna väljarendamisega panustatakse suurel määral Internetitehnoloogiatele, mille otsesem eesmärk hõlmab produktiivsuse tõstmist lisandväärtust pakkuvate sisulahenduste abil. Seega on tegemist pan-Euroopa programmiga, mis avar dab rahvusvahelisi koostöövõimalusi Euroopa piires ning samas tegutseb e-lahenduste loomise katalüsaatorina.

Euroopa jaoks prioriteetsed sisulahendused võib liigitada kolme valdkonda:

- a) avaliku sektori informatsioonile parema ligipääsu tagamine ning kasutuselevõtu hoogustamine;
- b) sisuteenuste loomine multikeelise ja multikultuurse keskkonna arendamiseks;
- c) digitaalse sisupakkumise turu tugisüsteemi väljarendamine.

SA Archimedese roll programmi populariseerimisel

Kokkuleppe kohaselt täidab eContenti programmi SA Archimedese rahvuslik kontaktpunkt järgmiseid ülesandeid:

- eContenti programmi laiem tutvustamine infomaterjalide levitamise, infopäevade korraldamise ning publitseerimise kaudu;
- projektikirjutamise individuaalne konsulteerimine;
- partnerotsingute vahendamine.

Lisaks hoolitseb eContenti rahvuslik kontaktpunkt selle eest, et programm oleks vastavate Eesti sihtgruppide seas populaarne ja atraktiivne ning looks võimalused Eesti riigi edukaks osalemiseks antud programmis.

2003. aasta tegevuste tulemused

Vaatamata hiljutisele käivitumisele on eContenti programm Eesti organisatsioonide poolt hästi vastu võetud. Selle üheks põhjuseks on, et erinevalt Euroopa Liidu innovatsiooniprogrammidest, kus kesksel kohal on pikema perspektiiviga teadus- ja arendustöö, on eContenti programm suunatud rohkem sisulahenduste loomisele, mille juures ei mängi niivõrd suurt rolli tehnoloogiline innovatiivsus kui ärimudel ning lahenduse uudne kontseptsioon.

Eesti organisatsioonide suhtelist aktiivsust on tänaseks krooninud edu.

- Teine projektikonkurss tõi kaasa ühe eduka projekti, kus partneriks on Eesti organisatsioon. Projekti sisuks oli Euroopa 37 riiki hõlmava geoinfosüsteemi loomine ruumiandmete analüüsi teostamiseks. Projekti rakendused leiavad kasutust merelaevanduses, keskkonnaalastes analüüsides, kriminaaljäreivalves.
- Kolmandas projektikonkursi kutses osutus edukaks raamatukogunduse valdkonda kuuluv Eesti partneriga projekt, mille sisuks on avaliku sektori dokumentatsiooni digitaliseerimine.
- Samuti õnnestus 2003. aastal liituda juba käimasoleva eContenti projektiga eNEC. Projekti sisuks on kiire arengu ja silmapaistva potentsiaaliga tehnoloogiaettevõtete toetamine riskikapitali kontaktide vahendamise, rahvusvaheliste ekspertide kaasamise ja *best-practice case*'de tutvustamise kaudu. Projekti käigus arendatakse välja tugiteenuseid ja finantsinfot sisaldav portaal, mida kohandatakse vastavalt eri riikide kultuurikontekstile ja ootustele.

Seega võib öelda, et Eesti jaoks on eContenti programm pakkunud täiendavaid koostöövõimalusi ja juba tänaseks täitnud programmiga seotud lootused. Seda eeskätt avaliku sektori organisatsiooni jaoks, kuivõrd kõigi kolme eduka projekti puhul esindavad osalejad avalikku sektorit.

Valik olulisematest infopäevadest:

- 27. jaanuaril toimus Tallinna Tehnikaülikoolis Euroopa rahastamisvõimalusi puudutav infopäev, mille raames korraldati ka IST ning eContenti programmi tutvustav infoseminar. Huvi pakkusid mõlemad programmid ning esindatud olid nii ülikoolide personal kui ka eraettevõtjad.
- 4. veebruaril toimus rahastamisvõimaluste koolitusseminar ligi 30 väikeettevõtjale Eesti Kaubandus-Tööstuskojas.
- 6. veebruaril korraldati infopäev Kultuuriministeriumis, kuhu oli kutsutud ligi 50 kultuurisektori esindajat üle kogu Eesti. Infopäeva käigus anti ülevaade eContenti programmi eesmärkidest, osalemise kriteeriumitest ning kolmanda projektikonkursi sisust.
- 27. veebruaril toimus ettekanne Rahvusraamatukogus korraldatud infosisu konverentsil, kus anti ligi 200 kohaletulnule lühiülevaade eContenti programmist.
- 9. aprillil toimus Sakala keskuse suures aulatooriumis Kontakt 2003 messi raames ettekanne EL finantseerimisvõimaluste kohta, milles tutvustati ka eContenti programmi.
- 27. juunil toimus Riigi Infosüsteemide Osakonna (RISO) poolt korraldatud ministeeriumite ja kohalike omavalitsuste infojuhtide teabepäev.
- 3. detsembril toimus RISO poolt korraldatud ministeeriumite ja kohalike omavalitsuste infojuhtide infopäev.

Noorteadlased

Kõik need paigad on olnud esindatud senistel konkursidel

Haridus- ja teadusminister Toivo Maimets 2003. aasta konkursi lõpetamisel

Eesti õpilaste teadustööde riiklik konkurs

Konkursi eesmärgiks on meie koolides teadusliku uurimistööga tegelemist väärtustada ja avaldada tunnustust väljapaistvaid tulemusi saavutanud noortele.

2003. aastal viis SA Archimedes koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumi ja Tartu Ülikooli Teaduskeskusega AHHA läbi teise Eesti õpilaste teadustööde riikliku konkursi.

Töid laekus konkursikomisjonile hindamiseks kokku 54-lt autorilt ja

25-st koolist. Kõige arvukamalt on konkursil Tartu Hugo Treffneri Gümnaasiumi ja Saaremaa Ühisgümnaasiumi õpilaste uurimistöid. Saaremaa Ühisgümnaasiumi õpilased esinesid ka 2002. aasta konkursil väga edukalt.

15–19 aastased noored võisid oma uurimistöid konkursile esitada kõigil teadusaladel. Ettearvatult esindas suurem osa töid reaalaraladest (loodus ja keskkond, füüsika ja infotehnoloogia), kuid veerandi jagu töidest oli kirjutatud humanitaar- ja sotsiaalteemadel.

Noored on uurinud näiteks Narva elektrijaamade keskkonnamõju, jõevähi bioloogiat ja levikut ning keha pikkuse ööpäevase kõikumise ja füüsilise aktiivsuse vahelist seost, aga ka erinevate religioonide loomislugude kajastusi Tolkieni loomingu, 18. sajandi aadlike rõivamoode, Tallinna keskaegseid vangitorne ning David Samoilovi loomingu-perioodi Pärnus.

Tiiu Sild ja Mihkel Kree 2003. a. konkursi lõpu-banquetil Haridus- ja Teadusministeeriumi saalis

Konkursi komisjon: istuvad Tiiu Sild, Henn Voolaid, Peeter Tulviste, Liilia Oberg; seisab Heno Ivanov

Töid hindas 7-liikmeline komisjon. Esmalt hinnati kirjalikke uurimusi, seejärel (30. aprillil) toimus vestlusvoor, kuhu kutsuti 12 parima töö autorid.

Noortel tuli oma uurimust tutvustada ja vastata komisjoni küsimustele.

9. mail toimus 2002. aasta konkursi pidulik lõpetamine, mille avas haridus- ja teadusminister Toivo Maimets. Parimatele jagati kätte järgmised riiklikud preemiad:

I preemia (4000 krooni) - Taavi Tillmann (St. Clare's College, Oxford) - "Keha pikkuse ööpäevase kõikumise ja füüsilise aktiivsuse vaheline seos" (juhendaja Vallo Tillmann)

I preemia (4000 krooni) - Mihkel Kree, Aigar Vaigu (Hugo Treffneri Gümnaasium) - "Lääts optilise paralleelprotsessorina Fourier' teisen-dusteks" (juhendaja Peeter Saari)

II preemia (3000 krooni) - Mariliis Mehik (Saaremaa Ühisgümnaasium) - "Talvituvad linnud Kuressaare linna loendusrajal 1998-2002" (juhendaja Inge Vahter)

III preemia (1500 krooni) - Marju Gellert (Hugo Treffneri Gümnaasium) - "Erinevate religioonide loomislugude kajastusi John Reuel Tolkieni loomingu" (juhendaja Toomas Jürgenstein)

III preemia (1500 krooni) - Sven-Erik Enno, Kaupo Mändla (Türi Gümnaasium) - "Kliimamuutused Eestis ja Euroopas 1945-2002" (juhendaja Sirje Haav)

Võitjad Mihkel Kree ja Aigar Vaigu saavad kätte medalid ja aukirjad konkursi komisjoni esimehelt Rait Toomperelt

Konkursil anti välja ka terve rida eripreemiaid:

Teaduskeskuse AHHA eripreemia - Marko ja Marek Tooming Türi Gümnaasiumist töö "Jätkusuutliku arengu põhimõtete rakendusvõimalusi Türi Gümnaasiumi valgustussüsteemi näitel" eest (juhendajad Reiu Sootla, Sirje Haav).

Sihtasutus Archimedese eripreemia - Kai Ginter Tartu Kivilinna Gümnaasiumist töö "Endised põllumaad - praegused jäätmaad" eest (juhendajad Helgi Muoni, Tiina Köster).

Sihtasutus Archimedese eripreemia - Sirgi Saar Tallinna 32. Keskkoolist töö "Linavästrike pesitsemisest Mahus aastatel 1999–2002" eest (juhendaja Malle Luige).

Eripreemia särava esitluse eest – Peeter Jürviste (Antsla Gümnaasium) – "Võrumaa linnade keskkonnaprobleemid ja nende teadvustamine elanikkonna poolt" (juhendaja Aarne Töldsepp).

Eripreemia praktilise looduskaitse eest - Priit Liiv (Saaremaa Ühisgümnaasium) - "Jõevähi (*Astacus astacus*) bioloogiast, levikust ja ümberasustamisest Kurdla peakraavist" (juhendaja Inge Vahter).

Teadusliku potentsiaali eripreemia - Timo Uustal (Tartu Kommertsgümnaasium) - "Keskkonnaalased käitumisharjumused Tartus, Eestis ja mujal maailmas" (juhendaja Ana Valdmann).

Koduloouurimise eripreemia - Kristiina Kivi (Suure-Jaani Gümnaasium) "Üleujutused Soomaal" (juhendajad Ly Valdmaa, Aime Kuum).

Kultuurisilla eripreemia - Mai Nuija, Jaanika Puna, Siim Raidma (Elva Gümnaasium) - "Kettuneni jälgedes" (juhendaja Elle Pintson).

Eripreemia näitlikustamise eest – Maris Laaso, Gerli Punison, Sabina Zinovjeva (Tallinna Ühisgümnaasium) – "18. sajandi aadlike rõivad" (juhendaja Heiki Haljasorg).

Eesti esindajatena käisid 2003. aasta Euroopa Liidu Noorte Teadlaste konkursil Budapestis Taavi Tillmann (St. Clare's College, Oxford) tööga "Keha pikkuse ööpäevase kõikumise ja füüsilise aktiivsuse vaheline seos" ja Mihkel Kree ning Aigar Vaigu (Hugo Treffneri Gümnaasium) tööga "Lääts optilise paralleelprotsessorina Fourier' teisendusteks".

Õpilase teadustöö eduka juhendamise eest premeeriti 1500 krooniga järgmisi juhendajaid:

Peeter Saari – Tartu Ülikooli Füüsika Instituut
Vallo Tillmann – Tartu Ülikooli Lastekliinik
Inge Vahter – Saaremaa Ühisgümnaasium
Toomas Jürgenstein – Hugo Treffneri Gümnaasium

2003. a. konkursi võitjate juhendaja akadeemik Peeter Saari

Konkurss toimub ka edaspidi igal aastal – tähtaeg 15. märts.

Õpilaste Teaduslik Ühing

2003. aasta oktoobris tuli kokku grupp 1980-ndatel aastatel asutatud ja kuni 1995. aastani aktiivselt tegutsenud Õpilaste Teadusliku Ühingu (ÕTÜ) vilistlasi ja kunagisi juhendajaid ideega ühing taasasutada. ÕTÜ toimis vahelülina teadushuviliste noorte ja päris teadlaste vahel, pakkudes noortele teadlaste seast juhendajaid.

Otsustati, et tänapäeva ÕTÜ hakkab töötama praktiliselt samasuguse struktuuri ja sarnaste põhimõtete alusel nagu oma hiilgeaegadel. Tänu Haridus- ja Teadusministeeriumile sai ÕTÜ endale kontori koos teadusliku sekretäri ja Sihtasutus Archimedese juures.

ÕTÜ missioon on toetada õpilaste teadusliku loomevõime arengut. Õpilaste arv Eestis väheneb ja seetõttu on teadlaskonnale oluline, et ükski talent ei jääks avastamata. Eesti teadlaskond saab ÕTÜ-st järelkasvu ning teadushuvilised õpilased saavad ÕTÜ-s võimaluse suhelda samasuguste huvidega õpilastega. Igast õpilasteadlasest ei pruugi saada teadlast, aga kindlasti saab ühiskond juurde suure hulga teadusõbralikke inimesi.

2003. aasta majandusaasta aruanne

Bilanss	31.12.03	31.12.02
AKTIVA		
Käibevara:		
Raha ja pangakontod	20 327 979	22 772 644
Nõuded ostjate vastu	87 070	191 335
Nõuded ostjate vastu kokku	87 070	191 335
Muud lühiajalised nõuded	1 054 640	1 417 825
Muud lühiajalised nõuded kokku	1 054 640	1 417 825
Intressitulud	0	19 691
Viitlaekumised kokku	0	19 691
Maksude ettemaksed	85 007	56 160
Muud ettemakstud tulevperioodide kulud	12 777 824	7 486 965
Ettemakstud tulevaste perioodide kulud kokku	12 862 831	7 543 125
Ettemaksed tarnijatele	25 765	17 229
Varud kokku	25 765	17 229
Käibevara kokku:	34 358 285	31 961 849
Põhivara:		
Materiaalne põhivara:		
Masinad ja seadmed	1 766 013	1 586 979
Muu inventar	1 435 254	1 403 668
Akumuleeritud põhivara kulum	-2 768 835	-2 595 940
Materiaalne põhivara kokku:	432 432	394 707
Immateriaalne põhivara	6 224	0
Põhivara kokku:	438 656	394 707
AKTIVA KOKKU	34 796 941	32 356 556

PASSIVA

Lühiajalised kohustused:

Ostjate ettemaksed	700	1 400
Tarnijatele tasumata arved	577 625	712 117
Võlad tarnijatele kokku	577 625	712 117
Maksuvõlad	784 644	876 040
Võlad töövõtjatele	940 546	893 072
Intressivõlad	68 192	33 465
Muud viitvõlad	121 568	115 951
Viitvõlad kokku	1 130 306	1 918 528

Väljamaksmata annetused ja toetused

2 383 835

33 546

Tegevuskulude sihtfinantseerimine

29 481 175

29 296 258

Lühiajalised kohustused kokku:

34 358 285

31 961 849

Pikaajalised kohustused:

Põhivara sihtfinantseerimine

438 656

394 707

Pikaajalised kohustused kokku:

438 656

394 707

PASSIVA KOKKU

34 796 941

32 356 556

TULUDE JA KULUDE ARUANNE

	2003	2002
Sihtotstarbelised annetused ja toetused	36 081 611	32 130 891
Sihtotstarbelised annetused ja toetused põhivara finantseerimiseks	278 566	370 880
Tulu ettevõtlusest	1 450 429	1 402 862
Muud tulud	26 156	60 000
Kokku tulud:	37 836 762	33 964 633
Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	-9 276 643	-8 213 197
Jagatud annetused ja toetused	-17 319 295	-15 793 621
Tööjõu kulud:		
Palgakulu	-8 362 862	-7 138 329
Sotsiaalmaksud	-2 801 852	-2 391 517
Tööjõukulud kokku	-11 164 714	-9 529 846
Põhivara kulum ja väärtuse langus	-278 566	-370 880
Muud kulud	-75 135	-52 924
Kokku kulud:	-38 114 353	-33 960 468
Põhitegevuse tulem	-277 591	4165
Finantstulud ja -kulud:		
Intressitulu	315 544	29 183
Kahjum valuutakursi muutustest	-37 953	-33 348
Aruandeaasta tulem	0	0

RAHAVOOGUDE ARUANNE

	2003	2002
Korrigeerimine kulumiga	278 566	370 880
Korrigeerimine intressituludega	-277 591	-29 183
Korrigeerimine põhivara müügi kasumiga	-26 156	-60 000
Korrigeerimine põhivara mahakandmisega	21 044	2 590
Korrigeerimine kahjumiga valuutakursi muutustest	-37 953	0
Käibevara jääkide muutus	-4 832 565	-2 178 024
Varude muutus	-8 536	212 925
Lühiajaliste kohustuste jääkide muutus	2 396 436	-1 712 702
Laekunud sihtotstarbelised annetused ja toetused	39 341 567	49 839 097
Kulutatud sihtotstarbelised annetused ja toetused	-39 318 662	-33 040 146
Rahavood äritegevusest kokku	-2 463 850	13 405 437
Põhivara soetus	-343 559	-199 108
Põhivara müügist laekunud	47 200	60 000
Saadud intressid	337 861	18 462
Rahavood investeerimisest	41 502	-120 646
Tasutud intressid	-22 317	0
Rahavood finantseerimisest	-22 317	0
Rahavoog kokku	-2 444 665	13 284 791
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	22 772 644	9 487 853
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	20 327 979	22 772 644
Raha ja raha ekvivalentide muutus	-2 444 665	13 284 791

Audiitori järeldusotsus

AUDIITORI JÄRELDUSOTSUS SA ARCHIMEDES NÕUKOGULE

Oleme kontrollinud SA ARCHIMEDES 31.12.2003 lõppaast majandusaasta kohta koostatud raamatupidamise aastaaruannet, mis on esitatud lehekülgedel 57 kuni 67. Nimetatud raamatupidamise aastaaruande õigsuse eest vastutab ettevõtte juhatas. Meie ülesanne on anda auditi tulemustele tuginedes omapoolne hinnang raamatupidamise aastaaruande kohta.

Sooritamise auditi kooskõlas Eesti Vabariigi auditeerimiseeskirjaga. Nimetatud eeskirja nõuete, et auditi planeeritakse ja sooritatakse viisil, mis võimaldaks piisava kindlustunde otsustada, et raamatupidamise aastaaruanne ei sisalda olulisi viga ja ebapiisusi. Auditi käigus oleme väljavõtuliselt kontrollinud tõendusmaterjale, mille põhinevad raamatupidamise aastaaruandes esitatud näitajad. Meie auditi hõlmas ka raamatupidamise aastaaruande koostamisel kasutatud arvestuspõhiste ja juhtkonnaspoolsete hinnangate kriitilist analüüsi ning seisukohavõtmu raamatupidamise aastaaruande esitamislaadi suhtes tervikuna. Arvame, et meie auditi annab piisava akse arvamise avaldamiseks raamatupidamise aastaaruande kohta.

Oleme seisukohal, et ülalmainitud aastaaruanne kajastab kooskõlas Eesti Vabariigi raamatupidamise seadusega olulises osas õigesti ja õiglaselt SA ARCHIMEDES finantsaastat aiasuga 31.12.2003 ning siis lõppaast aruandeperioodi majandustulemust ja rahavoogusid.

Tartu, 20. aprill 2004

Ellen Tuhrri
Vastutav auditor

Kaare Metsoja
Vastutav auditor

REG. NR. 10241762 aAmm.com.ee.ee 00079480
TÄASE 18 00107 TARTU
TEL. 736 7600 FAX 736 2100
A/A 03800000000010 EESTI ÜHISKONN 0000 401
E-MAIL: efg@uab076.ee

We are publishing our third yearbook
for the seventh anniversary of the Archimedes
Foundation.

Dear reader

The two key terms *positive routine* and *mobility* are most appropriate to remember the year 2003 by. Routine is not bad at all for a young organisation, if it is directed to its smooth functioning. It means that internal co-operation has become stabilised, work processes have been thoroughly contemplated and co-ordinated and normal functioning of the organisation no longer requires enthusiastic "fire-fighting" working campaigns of 24 hours a day. However, due to the nature of its operations, the Archimedes Foundation cannot get into a complete routine. International co-operation and finding new opportunities for supporting Estonian science and education require a flexible mind and mobile actions.

When reading the yearbook you will see that participation in the co-operation programmes of the European Union consists in not just providing opportunities to top actors and centres - it is a challenge for all people with initiative, innovative ideas and eagerness to learn. Confidence and smart enterprising spirit are the qualities which SA Archimedes has been trying to develop and support since the beginning of its activities. When reading the yearbook of 2003 we are glad to see that for quite a while already our activities have not been limited to just the major centres of Estonia. For instance in the Comenius actions the activeness of particularly the schools of peripheries has considerably increased. It is also wonderful that inviting foreign lecturers and teachers to Estonia is an increasing trend. We are glad that so many Estonian researchers started to participate as equal competitors in the calls for projects of the 6th Framework Programme. Archimedes certainly had a role in it - we organised one seminar or information day every week, on an average, to introduce and advocate the opportunities of the framework programme.

The idea of Jakob Hurt that although Estonians are a small in number they should become great in mind is well known. The same idea is appropriate also nowadays - it is not reasonable for Estonia as a small nation to train specialists for itself here in each narrow field. As a small nation we should communicate actively with the rest of the world. Nowadays mobility does not just mean physical movement but also distance learning, use of modern information technology. All programmes managed by SA Archimedes provided ample opportunities for that.

Our aim is to help Estonia to have an as wide circle as possible of competent and innovative specialists for building up the common European space of education and science. Hopefully, most of them will associate the name Archimedes with not just the bath but also years of work and success in different co-operation programmes.

Management Board of Archimedes Foundation

Rait Toompere

Ülle Must

Structure of Archimedes Foundation

SA ARCHIMEDES

<http://www.archimedes.ee>

EDUCATIONAL PROGRAMMES

SOCRATES

<http://www.socrates.ee/>

COMENIUS
ERASMUS
GRUNDTVIG
LINGUA
MINERVA
ARION
EURYDICE
ENIC/NARIC

EU

Youth Programme

<http://euroopa.noored.ee/>

Centre of Higher Education Accreditation

<http://www.ekak.archimedes.ee>

National Kristjan Jaak Schoolship Programme

<http://www.archimedes/kristjanjaak>

European Label to language teaching and learning projects

Research Programmes

EU Innovation Centre

<http://www.irc.ee>

EU R&D 6th Framework Programme estonian National Contact Point

<http://www.irc.ee/>

Information System of Research and Development in Estonia – ERIS

<http://www.eris.ee/>

COST Estonian National Contact point

<http://www.irc.ee/cost.htm>

eContent Estonian National Contact point

<http://www.irc.ee/econtent/>

Young Scientists

National research contest for young Estonian scientists: Scientific of Students

<http://www.archimedes.ee/noorteadlased/>

Projects

Socrates Estonian National Agency

SOCRATES, the EU co-operation programme in the field of education was created in 1995 to consolidate the co-operation of European countries on all levels of education, raise the efficiency of language studies, encourage innovations in practical work in the field of education, and research into the fields of education that are of common interest. Estonia has participated in the programme since 1997. The Socrates Estonian National Agency was set up as a subunit of the Archimedes Foundation for the co-ordination of the programme in Estonia.

2003 was a very active year for the Socrates Agency. Since Estonia was becoming a EU Member State, it meant that those in charge of the programme had to intensify research work to be able to use the budget that would considerably increase from 2004 for Estonia as a Member State.

Estonian educational institutions are participating increasingly actively in the programme every year and with the accession to the EU the opportunities for participation should improve and become simpler. The most popular actions are still the school education action **Comenius**, higher education action **Erasmus** and adult education action **Grundtvig**. In addition to supporting project-based international co-operation all three also offer opportunities for individual studies and self-education.

Regarding **Comenius** 34 co-operation projects of schools were supported in 2003 (64 were submitted), 17 second year renewal projects (of 17 submitted), 8 third year renewal projects (of 8 submitted) and 10 new projects (of 39 submitted). 20 applications for the support of preparatory visits or participation in

contact seminars were supported (of 22 submitted). 18 schools completed a 3-year international co-operation project.

18 applications from foreign language teachers were supported for participation in training courses for educational staff. 7 schools wished to have a foreign language assistant from a EU Member State, four schools also managed to find an assistant. Only one Estonian student applied for Language Assistantship. 2 European co-operation projects in teacher training were supported (10 applications were submitted). Two project applications with Estonian participation were submitted to the European Commission in the framework of the co-operation networks of Comenius school education projects but neither of them was supported in the final round.

Within the higher education action **Erasmus** the Socrates Estonian National Agency is responsible for organising the exchange of students and the teaching staff. There has been more emphasis on ensuring the quality in the recent years and less on increasing the number of mobile students and members of the teaching staff. At the same time the academic year 2002/2003 can be regarded as a year of breakthrough, since for the first time we managed to obtain additional support that would allow to increase the scholarships of students who are studying in institutions of higher education of other countries in the framework of Erasmus. There is also an increasing trend in the number of exchange students coming to study to Estonia - while in the first year the ratio of students sent out and received was 4:1, it was already 3:1 in the academic year 2001/2002 and 2:1 in 2002/2003.

For the improvement of the quality of studies of foreign students here and facilitation of their adjustment, the Socrates National Agency organised intensive Estonian

language courses ILPC for the second time already in co-operation with institutions of higher education - 32 foreign students participated in these Estonian language courses in 2003. 15 Estonian students received support for participation in the ILPC courses for travelling abroad.

We are very satisfied with the exchange of the teaching staff. The changes in the exchange of the teaching staff are particularly positive in the main directions - while earlier 50% of the Erasmus exchanges were to Finland, by now the proportion of Finland has decreased by 17% and the share of such partner countries as the United Kingdom, Spain, Denmark, Italy, etc. has increased.

The adult education action **Grundtvig** supports co-operation in the field of lifelong learning in Europe, improvement of the knowledge and skills of the adult education staff, development of international teaching methods and training courses - and exchange of good practice. There was a lot of emphasis on information and counselling to widen the circle of interested persons and involve also less traditional participants in international educational projects - e.g. cultural institutions, prisons.

Within the framework of the Grundtvig learning partnerships, 21 project applications were submitted to the Socrates Estonian National Agency - 18 new and four renewal projects. Approval of renewal projects was supported also by agencies of other participating countries and the European Commission. 11 project applications were submitted in 2003 within the framework of European co-operation projects, and 5 projects with the participation of Estonian partner institutions were approved. 3 project applications with the participation of Estonian institutions were submitted within the framework of Grundtvig networks in 2003 (2 were supported).

4 applications for individual training of adult education staff were supported (of 9 applications submitted).

The **Lingua** action supports language learning and teaching, which is one of the priority fields of the European Union. One application for a project that an Estonian institution wished to co-ordinate was presented to the final round of Lingua projects for language learning promotion in 2003 but the application was not approved. Within the framework of the Lingua projects of development of language learning tools and materials one project application, in which Estonia participated as a co-ordinator, and six applications in which Estonia participated as a partner were submitted to the final round of Lingua. 2 projects in which Estonia participates as a partner were approved in the final round. 4 language learning promotion projects with the participation of 5 Estonian institutions, and 8 project applications for the development of language learning tools, two of which Estonia wishes to co-ordinate, were submitted to the preliminary round of project applications of 2004.

The information technology action **Minerva** is one of the smallest actions of Socrates. In 2003, 3 Estonian institutions submitted applications for the co-ordination of a Minerva project; 6 Estonian institutions wished to participate in projects as a partner. The European Commission eventually decided to support two projects with the participation of Estonian institutions. Estonia will co-ordinate one of them and

5 Estonian partners in total participate in the other one.

The aim of **Arion** study visits is to facilitate the exchange of information and good practice between European decision-makers in the field of education in areas of education which are of common interest, particularly in the areas of primary, basic, secondary and vocational secondary education. 2003 was a significant year for the Arion programme, since it was the 25th year of its operation, which makes it one of the oldest European co-operation programmes in the field of education. The number of applications received by the due date of submission was higher than ever before - 46 education specialists applied for four scholarships allocated for Estonia.

Eurydice, the information network on education in Europe, an action of Socrates, operates in the Ministry of Education and Research. The main aim of the programme is to co-ordinate the Eurydice research in the field of education on the national level for the purpose of obtaining analytical research results that are comparable with other countries and would contribute to political decision-making and general development of the European educational system.

In 2003 the network revised and updated the overview of the Estonian educational system (*National Dossier*), the descriptive overview of the structure of the educational system (*Structures of the Education and Initial Training Systems in the European Union*) and the brief overview of education (*Summary Fiche*), updated the organisation of the schoolyear and provided information to the

general public about the activities of the programme and replied to the questions of network members. In addition it participated in the preparation of the survey *Key Topics - Vol 3 on Teaching Profession, comparative survey Evaluation of Schools, Key Data 2005, overview Immigrant Children*, and the publication *Key Competencies*. It helped to update the publication of the glossary of European educational terms and ICT indicators and the indicators of the publication *Key Data Languages*.

The Estonian **ENIC/NARIC** Centre (Academic Recognition Information Centre) operates as a subunit of the Socrates Estonian National Agency. The main activities of the centre consist in the evaluation of educational documents of foreign countries for the purpose of their recognition, and provision of information concerning higher education. The centre belongs to ENIC (European Network of National Information Centres on Academic Recognition and Mobility), a co-operation network of the Council of Europe and UNESCO, and to NARIC (National Academic Recognition Information Centre), the EU co-operation network of national academic recognition information centres.

In 2003, 436 documents certifying education were submitted to the Estonian ENIC/NARIC Centre for evaluation and for the determination of their conformity with Estonian qualifications from 50 foreign countries in total, in addition diplomas and certificates of international organisations, issued upon the completion of international study programmes that do not belong to the educational system of any country.

In December the joint online manual on admission to institutions of higher education of the Nordic and Baltic countries was completed in co-operation with the ENIC/NARIC Centre of Sweden (*Baltic/Nordic Admission Manual*). An important task of the ENIC/NARIC Centre was checking the

legality of educational institutions of foreign countries for the provision of state educational loans to citizens of the Republic of Estonia studying in institutions of higher education of foreign countries, and the conformity of the educational institution and its curriculum with the conditions for obtaining the educational loan.

With respect to professional recognition the Estonian ENIC/NARIC Centre fulfilled the tasks of the national contact point, which consisted in the referral of applicants of professional recognition to competent institutions and provision of information concerning the procedure of professional recognition.

Already for the second year the Socrates Estonian National Agency co-ordinates the programme **European Label to language teaching and learning projects** in Estonia.

The aim of the European Label initiative is to increase interest in language studies through innovative language teaching projects. The programme is coordinated by the European Commission but is managed on a decentralised basis by the Member States. The European Commission partly supports the implementation of the programme. Language teaching projects of five Estonian schools were awarded the European Label and received a monetary award as a result of the call for projects in 2003.

Estonian National Agency of the EU YOUTH Programme

The opportunities within the EU YOUTH Programme support first of all the initiatives and activities of 15-25-year-olds. The programme supports societal development and co-operation through international activities of youth groups and organisations while providing opportunities for studying and acquiring experience outside the formal educational system.

Priorities in 2003:

- 1) raising the awareness of youth about Europe, for which purpose a youth train event "Step on - Viljandi-Tallinn-Europe!" was organised;
- 2) analysis of the results and influence of the EU YOUTH Programme in Estonia in 2000–2002 - completion of the publication "Kogemus kogu eluks!?" (Experience for Lifetime!?);
- 3) recognition of non-formal studies - educational conference "NON-FORMAL is also valuable!";
- 4) cross-border co-operation - 14 supported projects were carried out in co-operation between Finland and Estonia;
- 5) contributing to shaping the youth policy - employees of the Estonian National Agency of the YOUTH Programme are members of the young training expert group of the European Commission and the Council of Europe.

Overview of the figures on projects supported within the actions of the EU YOUTH Programme in 2003.

Action	Applications submitted	Applications granted
A1 - Youth for Europe Exchanges	76	35 (46%)
A2 - European Voluntary Service	47	36 (77%)
A3.1 - Group Initiatives & Networking Projects	38	17 (45%)
A3.2 - Future Capital Projects	5	4 (80%)
A5 - Support Measures	21	19 (90%)
Total	187	111 (59%)

The figures in the table include also the projects supported from the budget of the Cross-Border Co-operation Programme.

Action 1 - Youth for Europe Exchanges

The keyword characterising the year 2003 was the active involvement of disadvantaged (particularly disabled) young people in the youth exchange projects supported by the action. Active support by the YOUTH programme to organisations engaged with disabled young people conformed to the European priorities of 2003, i.e. the European Year of People with Disabilities.

The Estonian National Agency of the EU YOUTH Programme intends to continue to focus on target groups from disadvantaged regions.

Action 2 - European Voluntary Service

In Action 2 the important milestones in 2003 were updated training strategies for both volunteers as well as the sending and hosting organisations. Training events for volunteers continued in the form of pre-departure meetings, on-arrival training and mid-term meetings. The latter is conducted on an international scale - in mutual co-operation between the National Agencies of the YOUTH Programme in the Baltic countries.

Action 3.1 - Group Initiatives and Networking Projects

The number of projects increased in 2003. The subjects reflected in the applications submitted - suicides of young people, alcohol abuse, cultural openness, etc. - are extremely important for balanced societal development. The project ideas of young people from Tallinn and Tartu were clearly prevalent among the applications submitted in 2003.

Action 3.2 - Future Capital Projects

The year 2003 has not brought along a considerable change in quantitative terms but we were glad to see that the projects supported were extremely innovative and topical by their approach or target groups. For instance, two of

the projects supported were targeted towards children and young people who were living in or coming from orphanages, having just started to live independently.

Action 5 - Projects for people working with youth

In 2003 the number of applications in Action 5 of the Estonian National Agency of the EU YOUTH Programme increased by approximately 75% in comparison with the previous years. Diversification of projects can also be observed: the programme supported practical training experience of young workers 8job shadowing projects, seminars, training events and feasibility projects. It is also good to see more active implementation of projects in co-operation with third countries.

Public relations and the media

The Estonian National Agency of the YOUTH Programme has been successful in communication with the media through the years, which is reflected in the continuing interest of both national and local information channels (daily newspapers, journals, television, radio) in the opportunities of the Programme and which also helps to promote the Programme all over the country in its turn.

A mailing list with 1990 members by now is used for partner search and for the distribution of information on different training events, seminars and co-operation offers. The web site presents the opportunities and good practice of the Programme to both Estonian- and Russian-speaking people.

Training activities

In the course of 2003 approximately 362 young people and youth workers have participated in training events organised through the Estonian National Agency of the YOUTH Programme both on national and international level.

Centre of Higher Education Accreditation

The Estonian Centre of Higher Education Accreditation (EKAK) is engaged with the organisation of research evaluation and accreditation of higher education and with the organisation of the work of the Higher Education Quality Assessment Council, which operates in the sphere of government of the Ministry of Education and Research and carries out accreditation of universities and their curricula.

The Estonian Centre of Higher Education Accreditation conducted 14 accreditations of higher education and 13 research evaluations in 2003. In addition, accreditation

of psychology and repeat evaluation of ecology were performed. Two methodological seminars were organised and conducted on the accreditation of higher education. In addition, an analytical overview of the accreditation process carried out so far was compiled and published together with the Council of Rectors and the Higher Education Quality Assessment Council: "System of quality assurance of higher education in Estonia - retrospect of the first round of accreditation".

National Kristjan Jaak Scholarship Programme

Archimedes awards and administers Kristjan Jaak mobility scholarships for Estonian graduate/postgraduate students and academic staff. The aim is to internationalise teaching and research by forging links and encouraging academic mobility between institutions of higher education in Estonia and abroad.

Among others Kristjan Jaak supports full doctoral studies abroad in priority subject areas, student exchange in graduate and postgraduate level and short period mobility (conferences, visits to libraries and laboratories etc) of university teachers and graduate/postgraduate students.

European Union Innovation Centre

The aim of the activities of the EU Innovation Centre is to provide support for the promotion of research and development activities and innovation in Estonia. The main target groups are universities, research institutions and enterprises capable of innovation. The EU Innovation Centre consisted of the following subunits in 2003:

- National contact points of the EU R&D 6th Framework Programme (FP6)
- Co-ordinator of the EU co-operation network of science and technology COST
- Estonian National Contact Point of the eContent Programme
- Information System of Research and Development in Estonia ERIS
- Contact organisation for the presentation of information on Estonian research and development activities on the respective Web page of CORDIS
- National research contest for young Estonian scientists and the Scientific Society of Students

In addition, employees of the centre were engaged with the projects financed by the EU: ESTIRC, eVikings II, IDEAL-IST, CAFÉ.

In 2003 the employees of the EU Innovation Centre wrote 70 articles, gave 108 presentations, organised 51 different events (with more than 1200 participants), provided 124 consultations and participated in 10 project applications submitted.

National Contact Point of the EU R&D 6th Framework Programme

Tasks

1. Provision of information, raising awareness
2. Counselling, assisting and teaching

3. Signposting - provision of constant feedback to the European Commission about the progress of the framework programme.

The most labour-consuming and time-consuming activities in 2003 were the organisation of different training events and starting the activities of the Estonian support structure. Intranet was created and opened for the members of the Programme Committee, experts and the officials of ministries related to the activities of FP6, in order to keep in touch with the progress of different programmes. Different co-operation opportunities were used for the conduction of training events both in their organisation and in the selection of lecturers. A database (MS Access) was created for the analysis of the results of FP6 and compilation of operative statistics. As of 31 December, 320 applications had been submitted from Estonia, 64 of which were included in the short list. The most thorough analysis was made in the field of technologies of the information society.

The aim of the **Information System of Research and Development in Estonia, ERIS**, is to gather information on Estonian research and development activities into one database and make it available to the general public both in Estonia and internationally. ERIS makes it possible for institutions and researchers engaged in research and development to make their activities more widely known. The CERIF (*Common European Research Information Format*, <http://www.cordis.lu/cerif/>) data format has been taken into account for the development of the information system.

In December 2003 the information system contained: 4830 individuals; 3171 research subjects; 230 institutions and subunits who had submitted a grant application. 501 new projects and applications and the financing information of all projects of the Estonian Science Foundation and the follow-up projects with targeted financing and the projects financed in 2003 from the national programme "Estonian Language and National Culture" were added to the database in 2003. English titles and summaries were added to the projects of targeted financing in 2003. Also the projects of research and development institutions financed by Enterprise Estonia were added to the database. 174 individuals registered themselves as users of the online grant application system. Also the CVs submitted through the online grant application system were added to the information system, if the person who submitted the CV had given the permission to publish the CV in ERIS.

Information on the publications of Estonian researchers (3282 bibliographic entries) in most-cited international journals was gathered in a separate database.

COST - European co-operation network of science and technology, which makes it possible to co-ordinate research activities with national financing on the European level. Participation in COST projects is one of the best opportunities for Estonian researchers for participation in high-level co-operation networks. Many COST projects have developed further into projects of EU R&D framework programmes. Estonian researchers participate in 16 COST projects (the Memorandum of Understanding for 5 of them was prepared and signed in 2003).

According to the agreement the EU Innovation Centre of the Archimedes Foundation fulfils the tasks of the National Contact Point of the **eContent** Programme.

The second project competition brought along a successful project in which an Estonian organisation is a partner. In the third call for projects, a project with an Estonian partner in the field of bibliography proved successful and joining an ongoing eContent project **eNEC** succeeded in 2003 as well. The essence of this project was to support technology companies with fast development and outstanding potential through the mediation of venture capital contacts, involvement of international experts and introduction of best practice cases.

In 2003, SA Archimedes in co-operation with the Ministry of Education and Research and the AHHA Science Centre of the University of Tartu conducted the second **National Contest for Young Scientists**.

In total, studies of 54 authors from 25 schools were presented to the contest jury for evaluation.

15–19-year-old young people could present their studies to the contest from all fields of science.

The studies were evaluated by a jury consisting of 7 members. First the written studies were evaluated and then the authors of the 12 best studies were invited to the interview. Young scientists had to present their study and answer to the questions of the committee. This year two first awards, a number of special awards and awards to supervisors were given. 1st award (4000 kroons) – Taavi Tillmann (St. Clare's College, Oxford) – "Relationship between the daily variation of the body length and physical activity" (supervisor Vallo Tillmann) 1st award (4000 kroons) – Mihkel

Kree, Aigar Vaigu (Hugo Treffner Gymnasium) – "Lens as an optical parallel processor for Fourier transformations" (supervisor acad. Peeter Saari)

Taavi Tillmann, Mihkel Kree and Aigar Vaigu participated as representatives of Estonia in the European Union Contest for Young Scientists in Budapest in September 2003.

Scientific Society of Students

In October 2003 a group of alumni and supervisors of the Scientific Society of Students (ÕTÜ), which had been established in 1980s and had been actively in operation until 1995, came together with the idea to re-establish the society. ÕTÜ functioned as an intermediate link between young people interested in science and real scientists, offering supervisors to young people from among scientists.

The Ministry of Education and Research helped ÕTÜ to open an office with a research secretary as a subunit of the Archimedes Foundation.